

Academia Bârlădeană

Anul XVII, 4 (41), Trim. IV, 2010

Revistă editată de Societatea literar - culturală "Academia Bârlădeană"

Președinte de onoare: C.D. Zeletin ● Președinte: Elena Monu

„Academia Bârlădeană se pregătește de centenar !”

Teodor Oancă

Elegie de iarnă

Întoarce-mă în cântec de colindă,
Ecou de basm aevea să ascult,
Cântări să se reverse iar în tindă
Cu chipul Tău, Părinte, de demult.

Întoarce-mă la caii de la sănii,
Pe cale ne-ncepută să alunec,
Să mă pătrundă-n suflet frigul iernii
Și jar să-l simt atunci când mă întunec.

Întoarce-mă la hornul ce nu tace
Și la părinții așteptând colinde
Cu casa-mbelșugată și cu pace
În noaptea aburindă de merinde.

Întoarce-mă la toate câte fură,
Când visul îmi părea realitate.
Acum le dau părinților prescură
Și frigul iernii prin cojoc răzbate.

Ninsori pe sat și-n suflet nu-ncetară
Căci altul este cântecul acuma
Și-aștept dintre troiene să apară
Colindători pe taicu și pe muma.

Din viața "Academiei"

* **18 septembrie 2010**, reuniunea membrilor și simpatizanților Academiei Bârlădene a avut următoarele subiecte:

1. Sărbătorirea *Zilei Patrimoniului European* (19.09);

2. Lansarea a *Dicționarului de trei litere* și a revistei „Alb și negru” nr. 3;

3. Lansarea revistei „Academia Bârlădeană”, anul XVII, 3 (40), trim. III, 2010.

La primul subiect Elena Monu a făcut istoricul casei de pe str. N.Bălcescu nr.3, Bârlad, construită pe la 1810 de familia Negre moștenită de Ecaterina Costache Epureanu a fost vândută de către fiul ei, Manolache Costache

numărul 3 (40) al revistei „Academia Bârlădeană”.
La finalul reuniunii, Elena Monu a marcat memoria lui Manolache Costache Epureanu, decedat la Schlangenbad, 7/19 sept. 1880, prin prezentarea unor fotografii originale: Monumentul funerar din Cimitirul Eternitatea și Monumentul votiv dedicat lui Manolache Costache Epureanu și fiilor săi, Ioan și Elena, monument inaugurat în anul 1913 pe locul numit

de bârlădeni Gura Leului.

* **7 octombrie 2010**. Elena Monu a semnat Protocolul între Consiliul Județean Vaslui și Academia Bârlădeană, conform căruia Societatea Culturală va folosi, în mod gratuit, spațiul din str. Republicii nr. 235.

* **8-9 octombrie 2010**. Diana Stoica a participat, la Bacău, la Conferința Internațională *Semne particulare (ediția a IV-a) – Diversitate culturală prin limbă și comunicare*, organizată de Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, Universitatea UFR Arts, Bordeaux 3 – Franța, Facultatea de Studii Superioare în Filologie, Wrocław, Polonia, Universitatea „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova, cu lucrarea „Imaginarul poetic al elementelor. Stânca – valorificări eminesciene”.

* **30 octombrie 2010**. A fost lansat romanul Roxanei Galan, *Conversații încercuite*, apărut la Editura Sfera din Bârlad, sub egida și prin finanțarea Academiei Bârlădene. Cartea are ca lector pe Serghei Coloșenco și ca tehnoredactor pe

Bogdan Artene. La prezentarea cărții a participat un public numeros, care a urmărit cu emoție și admirație, atât prezentările făcute de poetul Simion Bogdănescu și de prof. Elena Popoiu, cât și cuvântul autoarei. În ultima parte a manifestării, Elena Monu a comunicat publicului proiectele pe care Academia Bârlădeană le are în derulare cu Liceul Pedagogic „A. Vlașuță” și cu Școala „George Tutoveanu”, proiecte care se vor derula în zilele de 29 noiembrie și 3 decembrie

a.c.

La sfârșitul reuniunii cei prezenți au avut plăcuta surpriză a unei întâlniri cu C.D. Zeletin, președintele de onoare al Academiei Bârlădene, însoțit de fratele său, Paul Dimoftache, și de verii săi, Laura și Gabriel Jalbă, aflați pentru prima dată la sediul Societății Culturale. C.D. Zeletin participase la festivitatea

împlinirii a 105 ani a Spitalului de Psihiatrie din Iași, prilej cu care și-a lansat cartea „Doctorul Alexandru Brăescu. Contribuții documentare”. Domnia sa a precizat că

dr. Alexandru Brăescu a ctitorit primul așezământ de psihiatrie din Moldova, de la Socola, motiv pentru care spitalului i s-a reatribuit numele ctitorului.

continuare în p.27

Epureanu, în februarie 1857, lui Constantin Costache, președintele Comitetului Unionist al ținutului Tutova. Din păcate, această casă, frecventată de personalități naționale: Al. I. Cuza, Mihail Kogălniceanu, Costache Negri, Petrache Mavrogheni etc., nu figurează pe lista monumentelor de patrimoniu.

Dicționarul de trei litere și revista „Alb și negru” a rebusiștilor bârlădeni au fost prezentate de Corneliu Florența, autorul *Dicționarului...* Serghei Coloșenco a menționat că în luna mai Cercul rebusiștilor din Bârlad a împlinit 40 de ani de activitate și a prezentat suplimentul rebus

„Labirint”, al revistei „A.B.”, anul 3, nr. 13. Tot Serghei Coloșenco a prezentat

Maricel PROCA

Oameni, case și locuri. Zone încărcate de istorie

Bârladul de astăzi reprezintă, pentru cei mai mulți dintre noi, un oraș lipsit de obiective turistice și de patrimoniu cultural. Istoria unui oraș, indiferent de mărimea sa, nu este decât suma istoriilor particulare a celor ce au locuit aici, a poveștilor care le-au marcat vremelnica existență. A dezvălui poveștile necunoscute sau uitate ale Bârladului, a vorbi despre destinele unor personaje fascinante, a pune în lumină locuri ce încă mărturisesc despre trecut, înseamnă pași pe care este necesar să-i parcurgem pentru a înțelege și îndrăgi orașul.

**Să dăm orașului o nouă șansă!
De aici începe totul!**

Strada Nicolae Bălcescu din orașul Bârlad. O stradă aparent banală, cale de circulație pentru devierea traficului greu din oraș, în lipsa atât de necesareiși disputatei politic a șoselei de centură. Începe de la celebrul Pod verde, considerat și clasificat monument istoric (fiind primul pod de beton din localitate, dat în folosință în anul 1910) și continuă sinuos printre o serie de clădiri ce se constituie în rămășițe, încă vii, a ceea ce reprezintă cultura și arhitectura vechiului oraș. Prelungire a bulevardului Manolache Costache Epureanu, la vremuri de criză, ea încă mai pălpăie în ritmuri moldave și ne aduce aminte de parfumul vremurilor trecute și, de ce nu, chiar... recente.

Urmează clădiri, absolut desuete, moderne dar și cu vechime și trecut aparte - gen restaurantul „La Toma Dăscălașu II” (o fostă locație hibridă de cârciumă-han), dar și locuri ce sunt încărcate de istorie. Dintre toate se remarcă Colegiul Național „Gh. Roșca - Codreanu”- templul educațional al orașului ce a contribuit la formarea celor mai multor personalități bârlădene, Școala nr. 1 „Iorgu Radu”- primul Liceu de fete din oraș (1921), sediul Protoieriei Bârlad (fostă Greceanu/Cristescu), Casa Stoian (fostă Corbu/ ulterior Rotaru - str. N. Bălcescu nr. 13/și pentru o scurtă perioadă internat al Liceului „Gh. Roșca - Codreanu” Traian Nicola, *Liceul „Gh. Roșca Codreanu” din Bârlad. Monografie*, Iași, 1981, p.138) - cu o arhitectură specifică sfârșitului de secol XIX, Spitalul T. B. C. (clădire finalizată în 1955 în stil neoclasic *Ibidem*, p.137 și care inițial se dorea ca destinație pentru internatul

liceului), dar și case mai modeste dar cu un trecut aparte datorită oamenilor ce au locuit aici. Alăturate și modeste, vizavi de impozantul monument istoric al Școlii nr. 1, se află casa fostei directoare a Liceului de fete - Veronica Tuchilă (str. N. Bălcescu nr. 5, actualmente Bâclea) și a unei persoane ce s-a remarcat în pleiada cadrelor didactice și politice bârlădene - Nicolae D. Neșțian, a cărui monogramă (N&N) încă se remarcă pe frontispiciul imobilului (ridicată în anul 1912- după cum apare pe fațadă) și aflat într-o stare din ce în ce mai avansată de degradare.

Clădirea, ce încă mai amintește de tipologia vechilor case boierești, a fost naționalizată în anii '50, pentru ca ulterior, la începutul anilor '60, să adăpostească Palatul Pionerilor și diferiți chiriași ai R.A.G.C.L.- Bârlad, actualmente în cea mai mare parte proprietate particulară. Fosta proprietate era mult mai vastă mergând până în apropierea intersecției cu actuala stradă Nicolae Iorga.

Schiță biografică a unui *ilustru* *necunoscut* - N. D. Neșțian

Istoria tinde să țină ascunse unele amănunte despre viața persoanelor care au devenit faimoase în timp sau au scris istoria. Probabil una din cauzele lipsei de mândrie națională la români este și faptul ca nu ne cunoaștem istoria. Cum poate cineva să aibă idee de propria identitate și să își iubească neamul, dacă nu își cunoaște trecutul și consecințele faptelor din trecut asupra prezentului.

Printre cei mai fervenți susținători ai întemeierii unui Liceu de fete în Bârlad, au fost profesori dedicați meseriei de dascăl: precum N. D. Neșțian (făcând parte și din primul comitet al școlii), Cezar Ursu, scriitorul G. Tutoveanu, avocatul Vasile Georgescu și numeroși părinți.

Neculai D. Neșțian a contribuit la atragerea ca principal sponsor a moșierului căruia școala îi poartă numele, dar a avut și o contribuție proprie donând o sumă de 1500 de lei, desigur minoră față de necesități, dar majoră la salariile de atunci și de acum. Aceste date rezultă din „Memoriul Liceului de fete „Iorgu Radu” din Bârlad” (așa cum au fost consemnate în „Cartea de onoare” a

școlii).

Frate al ilustrului și cunoscutului profesor bârlădean Gheorghe (cunoscut în general cu prenumele de Ghiță), D. Neșțian (profesor de Limba latină, elenă și drept/15 noiembrie 1899-ianuarie 1932/director între 1909-1910) (Traian Nicola, *Liceul „Gh. Roșca Codreanu” din Bârlad. Monografie*, Iași, 1971, p. 327.) a fost, ca și acesta, profesor de istorie și latină la Colegiul „Gh. Roșca Codreanu”

N. NEȘȚIAN

(predând economie politică, drept și istorie între 1 octombrie 1908 -1 septembrie 1938 și director între anii 1914-1916 /Profesor definitiv de latină și drept din aprilie 1910, vezi *Anuarul Liceului Codreanu pe anul școlar 1923-1924*, Bârlad, Tipografia Constantin D. Lupașcu, 1925, p. 20.), Școala Normală „Principele Ferdinand” și Liceul de fete „Iorgu Radu” (profesor de Limba latină între 1921- 1922).

S-a născut în satul Tuchilați, comuna Vutcani, județul Fălciu, din părinți nevoiași și țărani (n. 4/6 ? noiembrie 1878 /fiu al lui Dumitrache și Anica/ d. București – la 23 februarie 1966, având ca ultimă adresă - str. Stavropoleos, nr. 3). A urmat liceul și seminarul Veniamin din Iași. Licențiat în filologie clasică și în drept. Absolvent al Academiei de Teologie din București. (Lucian Predescu, *Enciclopedia României, Cugetarea*, Ediție anastatică, Editura Saeculum I. O. și Editura Vestala, București, 1999,

p. 595, coloana 3)

Unul dintre foștii săi elevi (de la Școala Normală „Principele Ferdinand”- Gh. Sillion-1909/1915), îi face un inedit portret surprinzând calitățile acestuia, arătându-și admirația pentru profesorul, omul, prietenul și politicianul pe care l-a cunoscut în multiple ipostaze:

„Neștian Neculai – profesor de istorie și drept – a fost o fire mai liniștită. Cu înfățișarea plăcută și mult proporționat ca fizic, ne domina cu maniera lui corectă în haine și vorbă, cu laude și muștrări scurte și serioase, ne impresiona, rușinându-ne de necuviință sau mici greșeli față de el.

Când un elev nu știa, el îi pune un punct în catalog și-i zicea: Să știi, dragă, că te mai ascult și dacă nu vei răspunde, cu părere de rău, dar, vei căpăta nota, care... nu-ți va aduce bucurie nici ție, nici părinților tăi. Dacă elevul răspundea bine, îl onora cu note până la 9.00, și îl considera ca fiind bun, ținându-i minte numele.

Eu căpătasem o atitudine de respect și ascultare față de el, pe care i-am păstrat-o tot timpul în școală; iar în societate – după ce am devenit învățător la Dragomirești – Tutova, l-am respectat și rugându-l pentru multiplele nevoi ale mele și ale școlii – și când era prefect de Tutova, el m-a ajutat cu cea mai mare bunăvoință, primindu-i cu îngăduință și ascultare observații la care din punct de vedere politic și social avea dreptate.

Prin 1926, toamna, m-am dus la el acasă pentru un sfat și o stăruință. M-a primit foarte mulțumit că un elev vine să-l consulte. După ce mi-a dat sfatul pentru mine și făgăduința pentru ajutor să-mi fac școală de cărămidă în sat, m-a oprit cu multă insistență la masă. Masa i-a fost modestă: un borș de fasole foarte bine gătit și consistent, cartofi prăjiți cu murături și mămăliguță caldă. Totul bine gătit și servit de doamna, soția lui.

Era de nuanță politică liberal, ca Vintilă Brătianu. În discuție liberă asupra politicii, am plecat de la constatarea explicată de el că permanent în timp și spațiu pentru toate popoarele politica este și va fi apanajul unei „clicii” ce se erijează, insinuându-se cu mijloacele cele mai bizare – abjecte câteodată – în fruntea popoarelor naționale, impunându-le cu forța, idei, muncă și directive cu totul personale și-n dauna tuturor. Principiul întregului eșafod politic se bazează pe: „scopul – puterea – scuză mijloacele” – chiar abominabile: „Forța primează dreptul” și „Înșelăciunea liber consimțită e

nenorocirea dreptății”.

Odată liberalii venind la putere și propaganda țărănistă fiind tare și mai

Dragomirești – județul Tutova.

În timpul stăruințelor pentru școală, m-a luat cu el de la prefectură spre

ales omorârea polițaiului Manciu la Iași de către Corneliu Zelea Codreanu pe sala Tribunalului, unde se judeca procesul unor studenți provocatori de dezordine, s-a ordonat strângerea armelor. Eu aveam o panoplie muzeu cu revolvere cu 6 și 12 focuri cu roată, pistoale turcești și o „flintă poloneză”, toate moștenire de la tata și bunica, dar care, nu mai aveau nicio valoare fiind toate cu defecte și fără cartușe și praf și petițele necesare. Lângă ele aveam și o armă de război ungurească, adusă de mine ca amintire. Eu n-am fost acasă când s-au strâns armele din sat. Cu stăruința domnului prefect Neculai Neștian mi s-a dat arma de război pentru panoplie. Celelalte însă nu, fiindcă fuseseră trimise la Reșița ca fier vechi. Dealtfel, această armă am scos-o, satisfăcându-mi un orgoliu de putere. De fapt nu mai era bună de nimic – decalibrată și fără cartușe. Cele 10 cartușe „dum-dum” ce le posedam, se alteraseră și nu mai luau foc.

Dar cel mai bine, cu satisfacții morale pentru mine și îmbunătățire culturală pentru sat și comună, a fost ajutorul ce mi l-a dat la cererea mea, la construirea școlii de cărămidă din satul

casei lui și printre multe discutate mi-a răspuns despre Mihalache, al cărui ziar se vindea ca pâinea caldă pentru luarea în derâdere a activității liberalilor...că afaceriști și mai ales că era vorba să vie la putere, următoarea apreciere valabilă oricând: ”E bun Mihalache – șeful țărăniștilor; dar pentru liberali e mai rău și periculos, știi de ce ??...fiindcă nu e al nostru.” Vorbe cu tâlc și valabile în timp oricând...

Profesorul Neculai Neștian – de origine din satul Vutcani – ca profesor și apoi ca prefect a fost un bun gospodar, îndrumător și cu mare bunăvoință pentru a ajuta pe învățători. În timpul lui ca prefect s-au făcut aproape toate școlile din județ.

În inspecțiile care le făcea îi plăcea să ridice prestigiul învățătorului – oricare ar fi fost gândurile politice – chemându-i la consfătuiri, unde avea bunăvoința și era posibil pentru învățători, îi onora cu vizite acasă, lăudându-le gospodăria și-i încuraja în activitatea școlară.

În acest sens am avut ocazia să-l cunosc și eu. Întârziind la Primărie peste ora 12, l-am invitat la mine la masă cu tot anturajul celor trei persoane. Deși aveam casa mică atunci – moștenire de la tata – totuși a mers cu mare bunăvoință, observând toată gospodăria și strădania mea de a lucra mereu.

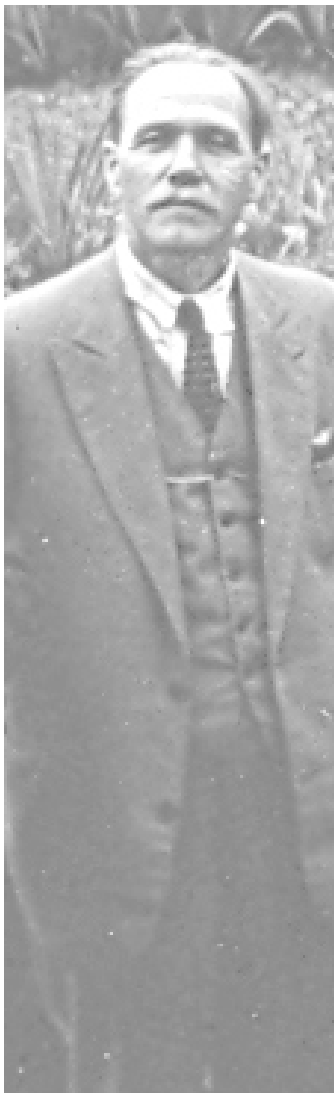
Când mă încurcasem în datorii și eram împrumutat la băncile „liberale”, el a fost primul care mi-a spus „direct” că,

șeful partidului – conu' Nae Simionescu, zis *Celibatarul* – e hotărât să mă persecute pentru că am făcut un memoriu contra datoriilor și m-am pus în fruntea mișcării (1932); iar despărțindu-mă de el mi-a zis: „Dragă Silion, eu cred că, bine ar fi să te „descotorosești” de giruri și datorii chiar dacă vei pierde ceva, ca să nu mai dai ocazia la compromisuri.” (Gh. Silion, în *mss.*)

Din autobiografia profesorului Gh. D. Neșțian, șlefuită de fostul său elev Gheorghe Ivănescu, rezultă că încă din timpul studenției devenise prieten cu Grigore Vasiliu, care mai târziu avea să devină ajutor de primar la Bârlad, iar mai apoi, prefect al județului:

„La 1910 (de fapt 1908 când îl regăsim profesor în orașul Bârlad/ anterior între 1 mai 1907 și octombrie 1908 a fost director al Gimnaziului „Anastasiu Panu” din Huși) / Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Vaslui, Fond Liceul Teoretic „Cuza Vodă” din Huși, Dosar nr. 149/1934, fila 206; *apud* Costin Clit, *Liceul Teoretic "Cuza Voda" din Huși- Studiu monografic-*, Editura Thalia, Vaslui, 2003, p. 26. n. ns. M. P.; vezi și G.

Constantinescu-Rîmniceanu, *Monografia Liceului Codreanu din Bârlad, cu ocazia jubileului de 50 de ani de la înființarea lui, 1858-1908*, Tipografia și legătoria de cărți Constantin D. Lupașcu, Bârlad, 1910-unde la pagina 90 îl regăsim ca fiind deja cadru didactic la mai multe discipline, și cităm: „profesor de latină la clasele III-IV, drept la clasa a IV-a și Științe Naturale, detașat de la Huși în locul domnului Grigore Forțu, detașat la Galați”, am făcut totul și am adus în Bârlad pe fratele meu, Neculai, care era profesor la Gimnaziul, devenit Liceul din Huși [...]. Mai pe urmă s-a însurat cu fata preotului Slobozeanu de la Școala Normală (Elena Slobozianu /A avut doi/trei? copii, un băiat - Neculai, născut la 11 septembrie 1912 la Bârlad și care a decedat la București la 29 martie

1982 și o fată, Maria, căsătorită Manolescu, născută în 1914. Un alt fiu al acestuia se pare că a purtat numele de Emil ? născut probabil în 1913 și care a decedat după numai un an. n. ns. M. P.) - relatează profesorul Gh. D. Neșțian în textul prelucrat de profesorul Gh. Ivănescu („*Profesorul G. Neșțian, trubadurul Academiei Bărlădene*”, din volumul *Bârladul de odinioară și astăzi, vol. II, 1983, p. 231*).

Într-un alt volum al aceleiași lucrări (*Bârladul odinioară și astăzi*) în articolul „*Strada mare a orașului Bârlad*” autorii scriu următoarele despre Grigore Vasiliu și frații Neșțian: „Se povestește că la începutul secolului, când frații profesori Ghiță și Neculai Neșțian au venit la Bârlad, acest Grigore Vasiliu i-a chemat la el (era șeful Partidului Liberal) și le-a spus: - Pe unul din voi îl iau în partid și-l fac om! Dar numai pe unul! Hotărâți între voi care va fi acela!” Celebrul latinist de mai târziu, profesorul Ghiță Neșțian, a răspuns prompt cu o frază care a rămas celebră în Bârlad: „Coane Grigore, ia-l pe frate-meu, că tot e prost și altfel n-ajunge nimic!” Conu' Ghiță Neșțian, a rămas un

savant, dar sărac, și nici n-a făcut politică, în timp ce conu' Neculai, frate-su, conform recomandării, a fost primar (?..), prefect (1922-1926 n. ns.), deputat (1927-?), senator (1919-1922, 1933-?) și moșier (a avut moșie la Perieni). Moșia cuprindea o pădure cumpărată de la proprietara Jeana Athanasovici - 248 hectare la Perieni: 200 de h. padure și 48 de h. teren arabil / unde în mod inedit se poate găsi și o plantă rară și aflată pe cale de dispariție – *Laleaua pestriță* n. ns. M. P.). Dar tot așa, cum a spus frate-său, a rămas. Niciodată nu a putut să stea în fața fratelui său Ghiță.”

Ascensiunea sa politică rapidă și diferitele funcții pe care le-a ocupat ne fac însă să credem că nu a reprezentat o realitate afirmată mai sus menționată, și a fost o

simplă răutate din partea adversarilor săi politici. Fiecare dintre cei doi frați a ales să urmeze cariere diferite. Unul pe cea didactică și științifică, celălalt s-a axat pe cea politică, chiar dacă în plan secund a fost în continuare preocupat de învățământ, în calitate de profesor, director și, mai apoi, ca prefect. A avut și o variată activitate publicistică putând fi regăsit cu diferite articole în periodicalul bărlădean „Viitorul”, organ al Partidului Național - Liberal (1900-1911, 1911-1916, 1918 și 1921-1929).

În „Calendarul Tutovei pe anul 1920”, Revista „România Administrativă”, anul II, Tipografia C. D. Lupașcu – Bârlad sunt prezentate portrete (foto și text) a mai multor funcționari și oameni politici printre care și profesorul Neculai D. Neșțian. Și în „Foaia Ligii Culturale”, publicație a secției din Bârlad, al cărei număr 1 a apărut în anul 1916, luna ianuarie, anul VI, ca o continuare a „Buletinului Ligii Culturale” din Bârlad, întâlnim semnătura profesorului Neculai D. Neșțian. (Gh. Clapa, în *mss.*)

Din cauza opiniilor politice, a plătit din greu după 1948 (potrivit mărturiei nepotului său a fost deportat în Bărăgan până la începutul anilor '60 n. ns. M. P.), fiind nevoit să plece din oraș și să devină cântăreț bisericesc la Biserica Stavropoleos din București. (Traian Nicola, *Valori spirituale tutovene. Bibliografii*, vol. 5, M-P, Editura Sfera, Bârlad, 2003, p. 288) Acest lucru ar putea constitui și explicația faptului de ce despre unul din frați s-a putut pomeni în diferite lucrări în perioada comunistă, de genul *Bârladul de odinioară și astăzi despre celălalt nu, decât în subsidiar și denigrator. Nici regretatul profesor Traian Nicola*, în monumentală sa lucrare, deja citată, nu ne oferă mai multe informații despre această persoană ce a jucat un rol important în viața politică din perioada interbelică a orașului și a fostului județ Tutova.

Considerăm că prin întreaga sa activitate merită măcar să fie menționat în galeria personalităților politice bărlădene, nu neapărat emblematice și de prim rang, dar nici nu putem fi de acord cu uitarea conferită de un anumit tip de regim.

Notă:

Precizăm că acest studiu face parte dintr-un proiect mai amplu, care va fi publicat ulterior.

Ion N. OPREA

Cu gândul la Centenarul ACADEMIEI BÂRLĂDENE

Ceva despre... Chiricuță

La Casa Națională “Stroe S. Belloescu” din Bârlad s-au înmulțit manifestările organizate sub genericul “Academia bârlădeană în prag de Centenar”, ca și aducerile aminte în general, despre Eveniment. La 1 mai 1915 a fost înființată de către poetul G. Tutoveanu, etnologul Tudor Pamfile și preotul publicist Toma Chiricuță, avându-l ca președinte de onoare pe Al. Vlahuță, cea mai prestigioasă, longevivă și eficientă Societate de cultură și artă din orașul pe care G. Călinescu avea să-l vadă ca un adevărat Weimar...

Un Weimar, unde, cu Em. Gîrleanu, G. M. Vlădescu, Victor Ion Popa, I. Valerian, V. Voiculescu, C. Moldovanu, cu Toma Chiricuță, Tudor Pamfile, Mihai Lungeanu, Pamfil Șeicaru și chiar Nichifor Crainic, cu G. Nedelea, G. Ursu, C. D. Zeletin ș.a., toți în jurul lui G. Tutoveanu, au clădit cărămidă cu cărămidă, ceea ce a fost, este, rămâne și va fi actul cultural la Bârlad.

Evenimentul aniversar, cum spuneam, cheamă amintirile...

Din lucrarea “Prestigioasa ascendență maternă a chirurgului oncolog clujean prof. dr. doc. Ion T. Chiricuță (1918-1988)”, realizată de George-Felix Tașcă, depusă la Arhivele Statului Iași (cota 2653), alături de alte numeroase lucrări, toate dactilografiate, desprindem câteva date interesante, care, adăugate altora, rod al lecturilor noastre, referitoare la cel care la 1 noiembrie 1989 se împlinea un an de la decesul său întempestiv, dar și la ascendenți, conturează Ceva despre... Chiricuță.

De aici și motto-ul lucrării aparținând textierului și depozitarului lucrării, George-Felix Tașcă: “O lacrimă caldă în memoria lui Ion Chiricuță”.

Ion T. Chiricuță a fost fiul unui remarcabil preot și profesor – Toma P. Chiricuță, celebru slujitor al Altarului bisericii Zlatari din București și profesor de religie al liceului de fete “Domnița Ileana” din capitală. Bunicul său patern a fost preotul Pavel Chiricuță din comuna Odaia Bursucani, județul Tutova.

Despre cum a ajuns Toma Chiricuță preot de la Bârlad la biserica Zlatari din București deapănă amintiri Nichifor Crainic. Parohia în cauză devenind vacantă, profesorul I. G. Savin informându-l că prietenul lor de la Bârlad ar fi dispus să se stabilească în București, Crainic s-a dus personal la Miron Cristea, patriarhul, în fața căruia a pledat în favoarea lui Chiricuță.

Așa a ajuns prin 1926 Toma Chiricuță preot la Zlatari, unde avea să facă din altarul acestei biserici o sărbătoare pentru toate zilele săptămânii...

Ceva timp în urmă depusese cerere personal – și Nichifor Crainic - să devină preotul bisericii. Dar cu toate stăruințele lui, ajutat și de personalități de prim rang – preotul Constantin Nazarie, Gala Galaction, Nicolae Iorga, I. G. Duca - în fața mitropolitului primat Conan Arămescu Donici, descendent al fabulistului, totul a fost zadarnic.

Lupta mea de a fi preot la Zlatari nu a fost o luptă de întrecere cu cineva, fiindcă n-am avut nici un candidat concurent, ci o luptă cu mitropolitul primat Conan, care, la vârsta lui înaintată, nu-l mai putea abate nici o putere din lume de la ceea ce credea el că e bine sau rău (*Zile albe – zile negre – memorii* (I), Casa Editorială “Gîndirea”, București, 1991, p. 114 ș. u.).

De la cei doi preoți, tată și bunic, spirite luminate,

supliniază George-Felix Tașcă, Ion Chiricuță a moștenit indiscutabil un remarcabil spirit inventiv, originalitate și chiar îndrăzneală în descoperirea unor mijloace și căi pe tărâm profesional, care, deși au surprins la început, au sfârșit prin a fi recunoscute pentru eficiența lor.

Activitatea profesională de medic, chirurg, profesor universitar, director și organizator al Institutului oncologic din Cluj, desfășurată cu prestanță, a fost în repetate rânduri evidențiată în scris și oral de către cadrele de specialitate. De asemenea, în publicistica timpului, au fost subliniate numeroasele lucrări tipărite și comunicările făcute în Congrese naționale și internaționale.

Pasiunea de creator și colecționar de artă a lui Ion T. Chiricuță (născut la Bârlad, la 7 ianuarie 1918) s-a bucurat de prețuire și de publicitate în mediile de informare din țară. Încă din copilărie el a primit lecții de desen, pictură, vioară și matematică, care au influențat pozitiv desfășurarea personalității sale la maturitate.

Despre o valoroasă Colecție de artă donată de el Muzeului “Vasile Pîrvan” din Bârlad, muzeografa Nicoleta Arnăutu face o amplă și completă cronică în miscelaneea “Bârladul – odinioară și astăzi”, vol. III, 1984, p. 375-380.

“Colecția de artă comparată Rita și prof. Ion Chiricuță” este opera și munca unui “om simplu și modest, o față luminoasă, zămbitoare, cu un suflet mare, exprimat concentrat în ochii albaștri” îl descria (“Potretul”) pe colecționar Vasile Parizescu în “Comori de artă într-o colecție din Cluj – Napoca”, Editura Litera, București, p. 13. “Opera lui își are izvorul în aceea că din tinerețe colecționarul a fost și continuă să fie confruntat cu două pasiuni: pe de o parte o inepuizabilă dorință de a contribui la sănătatea omului, iar pe de altă parte un cald interes pentru frumos”, notează direcțional explicit Nicoleta Arnăutu. Iar colecționarul mărturisește: “Liniștea sufletească și detașarea față de amărăciunile vieții pe care ni le-au dat descoperirea frumosului mi-au creat climatul necesar dăruirii cu tot elanul și pasiunea mea medicinii, iar succesele intelectuale și afective obținute în medicină pentru alinarea suferinței umane, sentimentul unei datorii umane și sociale îndeplinite, m-au apropiat și mai mult de arta adevărată”.

Adunate cu trudă și pasiune, pe parcursul a trei decenii, Colecția nu-i un tezaur particular, inaccesibil altora, cum se întâmplă nu destul de rar în zilele mai evaluate ale strângătorilor de bogății care nu le știu și nici înțelege valoarea intrinsecă, ci, dat fiind gestul total patriotic al realizatorului, devine și a rămas Colecția publicului larg, vizitator al instituției gazdă.

Parte a expoziției deschisă în mai 1982, “Colecția...” face din privitorul exponatelor secției de artă a Muzeului “un participant activ în ambianța spațial-psihologic pe care opera de artă o creează, prilejuindu-i vizitatorului, în același timp, un registru emoțional, extrem de amplificat”.

Ce cuprinde Colecția dăruită, în concretul ei? Lucrări de artă plastică – pictură, grafică și sculptură –, arte decorative și aplicate – mobilier, textile, ceramică, smalțuri, orfevrărie, giuvaergerie –, piese de artă populară românească - mobilier, textile, ceramică, pictură pe sticlă, cu piese proprii artei europene, dar și artei orientale.

Un univers inedit, complex și coerent sunt lucrările din creația plastică a unor nume care ne reprezintă în lume : N. Tonitza, Șt. Dumitrescu, Gh. Petrașcu, Th. Pallady, I. Iser, J. Al. Steriadi, Fr. Șirato, D. Ghiță, Al. Cuciureanu, Corneliu Baba, care deschid generos ușile spre creație de calitate altor și altor nume: Ion Musceleau, Gheorghe Vinătoru, Florin Niculiu, Constantin Piliuță, Magdalena Rădulescu, Alexandru Mohl, Theodor Harșia, Dumitru Ivan, Dan Hatmanu, Mihai Cămăruț, Marcel Chirnoagă și lista ar putea continua cu alte și alte nume sonore în arta picturii și grafice românești.

Descendent în a 24-a generație a unei puternice și prolifiche familii moldovene, din Maramureș, cu rădăcini încă înainte de Descălecat, Ion T. Chiricuță, spune George-Felix Tașcă, a manifestat foarte mare interes pentru mama sa, așa cum se întâmplă celor sensibili, caz remarcat și cu un literat, Vasile Militaru, ale cărui versuri circulau în vremea aceea ca aparținând lui G. Coșbuc și se cântau ca romanețe sub titlul “A venit acasă mama”, când în realitate poezia se numea “Mama”, dedicată prietenului său George Enescu și încântau auzul și sufletul românilor :

A venit aseară mama, din sătucu-i, de departe,
Să mai vadă pe fecioru-i, - astăzi “Domn, cu multă carte” !
A bătut sfios la ușă, grabnic i-am ieșit în prag ;
Ni s-a umezit privirea de iubire și de drag;
Sărutîndu-i mîna dreaptă, ea m-a strîns la piept, duioasă,
Și-ntrebînd-o cîte-toate, am intrat apoi în casă.
Înlăuntrul casii mele, - cîtă brumă-am adunat,
Dă prilej ca biata mamă să se creadă-ntr-un palat:
Nu-ndrăznește nici să intre, cu opincile-n picioare,
Și, cu multă grijă, calcă doar pe-alături de covoare!
Eu o-ndemn să nu ia seama și să calce drept, în lege,
Că doar e la fii-su-n casă, nu e-n casa vre-unui rege,
Și de-abia o fac să șadă pe-un divan cu scoartă nouă :
– “Mi-era dor de tine, maică... Ți-am adus vreo zece ouă”...

Informații și sensibil la ereditatea sa, dar cucerit și de preocupările sale profesionale, profesorul Ion T. Chiricuță a murit – ca un răzeș - așa cum și-a dorit, în picioare, neavînd răgazul necesar ca să se aplece mai temeinic și asupra acestui interesant subiect – genealogia sa, dar l-a prețuit de la distanță. Mai ales prin muncă...

Pentru mama sa, suferindă de cancer, pe care a îngrijit-o până în clipa morții a avut pentru ea – spune biograful – un adevărat cult, manifestat și public. Este redată în lucrarea citată întâmplarea când, la Muzeul “Vasile Pîrvan”, la inaugurarea Colecției de artă “Ion Chiricuță”, însuși fiul, cu vocea sugrumată, a evocat cu lacrimi în ochi cum viața lui a fost salvată de un țăran care, pe un ger puternic, și-a scos cojocul și l-a pus peste copilul – care era el – din brațele mamei sale, peste care zăpada cădea printr-un geam spart al trenului cu care călătoreau noaptea în timpul refugiului din 1918.

O evocare, tot atât de emoționantă, din vremea primului său an de viață, este consemnat – ne aduce aminte George-Felix Tașcă – de scriitorul I. G. Oprișan, în schița intitulată “Oaza”, din volumul “Luminișuri” (Editura “Cugetarea”, București, 1936, p. 50) în care se arată cum casa preotului Toma Chiricuță, plecat pe front, a adăpostit pribegi din toată țara în timp ce preoteasa cu doi copilași ai ei se retrăsese într-un singur ungher spre a face loc unui număr cît mai mare de oameni năpăstuiți.

Despre Virginia Tașcă, mama sa, se știe că s-a născut la Bălăbănești, județul Tutova, la 9 februarie 1886, căsătorită la București în iunie 1913, cu Toma P. Chiricuță (6 iunie 1887-16 noiembrie 1971), devenit apoi preot și profesor, decedat la Cluj.

Virginia a fost al noulea copil din cei 12 ai părinților săi. Școala primară a urmat-o la Bălăbănești, iar studiile secundare le-a făcut la Bărlad. Imediat după căsătorie ea a plecat cu soțul său la Universitatea din Erlangen și apoi a fost trimisă de regina Elisabeta, tot în Germania, la Helburg unde timp de trei ani (1907-1910) a urmat cursuri de specialitate pentru surorile de caritate. S-au înapoiat în patrie la izbucnirea primului război mondial.

- Tatăl meu și cu bunicul de la Bălăbănești au ajutat cu bani tînăra pereche- pe Virginia și Toma Chiricuță - spre a putea pleca la studii în Germania. Bunicul și-a vîndut 6,44 ha. pămînt de la Bălăbănești cu 7200 lei la 31 august 1914, iar cu banii și-a înzestrat trei fiice : Viginia cu 5000 lei, Profira cu 1000 și Natalia cu 1200 lei, evocă momentul George-Felix Tașcă (în “Neamul nostru Tășculesc”, 1983, vol. I, . 35, Arhivele Statului Iași, cota 2643).

Au avut patru copii, din care Ion, născut la Bărlad, s-a căsătorit în septembrie 1940 la București cu Nicoleta Bazilescu și apoi la Cluj cu Rita Marincovici.

Deosebit de modestă, harnică și gospodină, Virginia Chiricuță ne este prezentată de George-Felix Tașcă (1914-2000), drept o persoană care a aplicat în viață învățăturile trase în fiecare duminică din excepțional de frumoasele și pilduitoarele predici ale soțului său și și-a crescut copiii în principiile severe de cinste și muncă moștenite de la tatăl său.

De la Mama sa, Virginia moștenise o inimă largă, caldă, ospitalieră, așa încât, cum s-a menționat, casa ei a fost întotdeauna plină de tineri, elevi și studenți, pe care îi hrănea, adăpostea și îndruma spre desăvîrșirea pregătirilor lor pentru viață.

Faptele bune ale celor doi soți – Toma și Virginia Chiricuță – s-au răsfrînt cu prisosință și asupra fiului lor – Ion – care, prin profesia sa, și-a dovedit omenia în numeroase ocazii.

Doar câteva date despre Ion T. Chiricuță sunt, totuși, necesare de cunoscut. A devenit doctor în medicină-chirurgie în București și a ocupat prin concurs posturile de extern, intern apoi secundar de chirurgie la Clinica chirurgicală a Spitalului Brîncovenesc de sub Direcția profesorului Iacob Iacovovici, al cărui elev apropiat și asistent a fost. În continuare a lucrat la Institutul oncologic București. În 1958, la propunerea profesorului Octav Costăchel a preluat conducerea Institutului oncologic din Cluj, devenit vacant prin moartea prof. Popa Rubin, unul din cele mai vechi (înființat în 1929) pe care l-a dotat și modernizat, iar în 1962, ajutat de ministrul Voinea Marinescu, a început construirea altuia pe care l-a terminat în 1965.

Activitatea sa organizatorică a fost dublată de cea profesională, profesorul fiind permanent prezent la numeroase sesiuni științifice, devenite tradiționale, în țară și peste hotare. Cele peste 20 de monografii, peste 200 articole-studii, peste 300 de comunicări, noile tehnici chirurgicale sunt doar parte din zestrea sa științifică. A devenit profesor de oncologie în 1971, membru a numeroase societăți științifice dintre care enumerăm Societatea internațională de chirurgie, de oncologie, de senologie, expert O.M.S., membru al Uniunii Medicale Balcanice, președinte de onoare al Congresului Mondial de Chirurgie Plastică din Paris în 1987 – o recunoaștere a priorității sale și a țării în chirurgia de specialitate.

Astăzi Institutul de Oncologie din Cluj îi poartă numele: “Institutul de Oncologie prof. Ion T. Chiricuță”.

Ion T. Chiricuță este autorul volumului de poezii “Minunatele Fântâni”.

Dumitru NEDELEA

Amintiri moldave și nostalgia bârlădeană

Trec lunile, trec anii și, pe neașteptate, ne trezim că am uitat locul unde am văzut lumina zilei, în cazul meu, Bârladul, oraș așezat pe mai multe forme de relief, cu o frumoasă grădină, cu arbori seculari și alei ce au purtat pașii multor oameni de cultură, iar în centru cu o cetate a culturii și o bibliotecă ce poartă numele donatorului – Stroe Belloescu.

Șerpuind pe străzile Bârladului, străzi înguste dar pietruite ale căror trotuare sunt pline de flori, ascund ogrăzi înflorite, încât ai putea spune că Bârladul e un oraș al florilor.

Voi încerca să re trăiesc clipe din aducere-aminte ori de câte ori străbat străzile orașului copilăriei, Bârladul.

Mi-am ales, pentru a merge la Bârlad, o zi de toamnă cu pomi decorați asemeni unui mozaic, cu miros de struguri, de poame păzite de câte o albină rătăcită.

Hotărât și pregătit pentru călătorie, am luat un tren de Suceava, relativ aglomerat, dar cu puțină răbdare, am găsit loc într-un compartiment cu două familii, care, din fericire, mergeau tot la Bârlad. Dar parcă poți merge la un drum așa lung fără să faci cunoștință cu cei din fața ta? A început conversația, bineînțeles despre Bârlad, iar când am fost întrebat de când nu mi-am mai văzut orașul, am răspuns scurt: cam de șapte ani.

Am aflat, de la doamna în etate care a intervenit în discuție, că Bârladul nu mai este cel pe care îl știam, că are acum o nouă înfățișare, că s-au construit multe blocuri, noi întreprinderi, că aproape nu-l mai recunoști. Avertizarea doamnei m-a determinat să iau în calcul suprafețe mari ce aveam de parcurs prin noul Bârlad. Trecând de stația Tecuci, știam că mă apropii de capătul călătoriei. Doream să văd cum mai arăta orașul deluros cu micile-i case răspândite aproape pe toată suprafața câmpului, dar atenția mi-a fost atrasă de o clădire impunătoare pe care am admirat-o cu voce sonoră, ușor supărătoare. Doamna mai vorbărează, care stătea în fața mea încercă să-mi lămurească uimirea: “Acolo se preconiza înființarea unei Academii Militare, dar nemaifiind de actualitate, s-a transformat într-un grup școlar”. Iată și balta Prodana, zic eu, unde ne răcoream pe timpul verii. Mi-aduc aminte că ne luptam cu lipitorile și cu țânțarii de pe urma căroră zăceam de friguri, dar nimic nu ne putea opri de la scâldat. Ceva mai încolo se zărea și albia râului Bârlad, care vara, când te topeai de căldură, mai făcea câte o victimă. Era vestită printre înotători bulboaca în formă de căldare - zona cea mai adâncă cu un vârtej din care nu aveai scăpare. Acolo s-a înecat și un bun prieten de liceu, pe nume Mircea Săidecaru.

Scrâșnetul frânelor mi-a anunțat intrarea în stația Bârlad - o gară modernă cu ieșiri în spirală, cu spațiu asigurat pentru autobuzele care mergeau spre centru, spre Fabrica de rulmenți. În marea aglomerare se mai putea zări doar o singură trăsură cu un cal ce aminteau de vremurile de altădată.

M-am despărțit amical de simpatici tovarăși de drum, urându-ne cele convenite. Am preferat mersul pe jos, pe vestita stradă a gării, odinioară cu case mici, acum cu blocuri cu balcoane pline cu flori, iar la parter cu fel de fel de magazine. Mi-am continuat drumul și, după câteva sute de metri de la cișmeaua în formă de cap de leu, mă aflam în zona vestitei cârciumi „La Cerbul de aur”. Aceasta avea odată

program special - zi și noapte; aici se auzeau cele mai melodioase partituri interpretate de suflătorii în alămuri. Tot aici se rezolvau litigiile între geambașii profesioniști privind comerțul cu vite și cai. Dacă te aflai prin apropiere, auzeai „Bate palma!” și la această îndemnare însemna că s-a încheiat înțelegerea și urma să se dea aldămașul, iar lăutarii se apropiau de cumpărători și buna dispoziție plutea peste tot mai ales că negustorii le lipeau pe frunte câte o bacnotă.

Ajungând în dreptul parcului, m-am oprit din mers, căutând cu privirea o bancă. Ea trebuia să-mi aducă fericirea și nu prima deziluzie în dragoste la cei 18 ani pe care îi aveam pe atunci. Mă simt obligat moralicește să fac cunoscut acest episod din viața mea pentru că e posibil ca și alți tineri să treacă prin aceste valuri cu urmări nebănuite.

Fata care mă „orbise” era considerată o frumusețe, Miss Bârlad. Pe nume Maria Rusu, era o tânără cu mers elegant, cu părul negru, lung, strălucitor purtat pe spate, fața albă cu ochi migdalați, protejați de pleoape și sprâncene frumos arcuite.

În orașul Bârlad „Creștinii după Evanghelie” se adunau duminica în case de rugăciuni, iar într-una dintre duminici, aflându-mă printre ei și privind în jur, am zărit-o pe domnișoara Maria Rusu. Și-a făcut loc spre mine cu o Biblie în mână și mi-a întins-o pentru a urmări versetele în dezbatere. I-am mulțumit pentru Biblie și am asigurat-o că nu voi lipsi de la adunările planificate. Fericire mare pe capul meu. Imediat se și duse vestea că fiul bibliotecarului se bucură de prietenia celei mai frumoase moldovence. Am fixat între timp o revedere pe una din băncile parcului. În ajunul întâlnirii eram cuprins de frământări mari, neașteptate: cămașa albă la care se adăuga și o cravată tinerească, alți pantaloni, pantofi din piele, ciorapii asortați costumului, încât biata mama, care nu-și explica ce se întâmplă, mă întrebă: „Maică, nu cumva te însori?”

Dar fericirea n-a ținut prea mult. La una din adunări fixasem, de comun acord, o altă întâlnire în parcul cu acea bancă blestemată. Stabilisem ziua și ora când ziceam amândoi că vom discuta probleme de viitor. Data întâlnirii se apropiase considerabil. Timpul era de acum împărțit în ore. Cu cinci minute mai devreme merg spre locul stabilit, locul tainic al iubirii noastre. Într-o mână țineam florile, în cealaltă, un pachet de alune. Intrând în parc și căutând-o cu privirea pe tânără domnișoară, mă năpădiseră palpațiile – aceasta era însoțită de doi tineri eleganți, bine făcuți căroră li se plângea cu voce stridentă, supărătoare.

În acel moment am simțit că pământul se învârte, am apucat pe altă alee aruncând florile și împrăștiind alunele; nici la obișnuita adunare a creștinilor nu am mai mers.

„Amorul” meu s-a spulberat, iar drumurile noastre s-au bifurcat. După 30 de ani ne-am întâlnit cu totul întâmplător într-un demisol al restaurantului CFR din București, cu ocazia unei reuniuni a bârlădenilor stabiliți în capitală.

A urmat un dialog scurt după care doamna Maria Rusu a scos o carte de vizită pe care mi-a înmănat-o cu următoarele cuvinte: „Aici este adresa mea din Timișoara, dacă aveți drum în această parte a țării, s-o folosiți. Plăcerea este de partea mea”. Am înțeles că prima căsătorie eșuase, iar revederea după 30 de ani mi-a plăcut.

Gheorghe CLAPA

Școala cu Clasele I-VIII Nr. 1 „Iorgu Radu”

Înființat în anul 1921, Liceul de fete „Iorgu Radu” a funcționat la localul Școlii primare nr. 1 de băieți, de pe strada Sf. Gheorghe din lipsă de fonduri (n. n. azi Școala cu Clasele I-VIII Nr. 5 „Principesa Elena Bibescu”, din strada Popa Șapcă, nr. 19). Noua școală secundară de fete urma să moștenească tradiția literară și culturală a Bârladului. Astfel, pe data de 10 iulie 1921 are loc o consfătuire publică în localul Liceului „Codreanu”. Cu acest prilej, se pun bazele înființării Liceului de fete, proiectându-se primele măsuriminte să asigure condiții optime de funcționare a noii școli. Cezar Ursu, directorul Liceului de băieți, pune la dispoziție localul cu tot materialul didactic de care dispunea pentru o jumătate de zi, după-amiaza. Revista „Scrișul nostru”, în numerele 7 și 8 din iulie-august 1921, publică o petiție colectivă a cetățenilor bârlădeni, adresată Ministerului Instrucțiunii, prin care se cerea aprobarea înființării unui liceu de fete la Bârlad. În consfătuirea din 10 iulie 1921, la care a luat parte un mare număr de cetățeni, s-a dat delegație lui G. Tutoveanu să alcătuiască o petiție colectivă a bârlădenilor și să o susțină la Ministerul Instrucțiunii. Pentru strângerea semnăturilor, s-au ținut două consfătuiri publice la care au participat cetățeni interesați în această problemă. S-au păstrat ambele afișe intitulate „Consfătuirea publică” și „Scrisoarea deschisă” întocmită de G. Tutoveanu. Astfel, „Scrisoarea deschisă” din 15 iunie 1921 spune: „[...] În orașul nostru, sunt acum peste 500 de eleve care urmează cursurile liceale, fie învățând în instituțiile particulare, fie pregătindu-se în familie, ca să treacă examenele de stat. Această constatare nu mai poate fi neluată în seamă.”

În anul 1936, s-a inaugurat noul local. Pe placa de marmură figurează numele lui Iorgu Radu, ca prim donator alături de Dr. C. Angelescu, ministrul instrucțiunii, Ioan Guriță, prefect al județului și președinte al comitetului școlar, Elena Șt. Dimitriu, directoarea școlii, T. Buzescu, primarul orașului și membru în comitetul școlar. Fondarea noului așezământ de cultură a avut ca scop dezvoltarea, alături de Liceul „Codreanu” și Școala normală de băieți, a vechilor tradiții culturale bârlădene. După 20 de zile, Ministerul aprobă înființarea Liceului de fete. Școala și-a deschis porțile la 11 octombrie 1921. Își începe activitatea cu 11 clase extrabugetare, fiind găzduită în alt local care nu-i asigura durata. Nu avea nici corp didactic propriu, nici mobilier și nici material didactic. Începând din anul 1923, lipsa de spațiu pune probleme bunei funcționări. Astfel, în urma ordinului ministrului cu nr. 3208 din 1923, se obține aprobarea ca Liceul de fete să funcționeze în localul Școlii primare de băieți nr. 1. Această clădire avea 6 săli de clasă în

care funcționau 12 clase de la Școala secundară de fete și o parte din clasele Școlii primare de băieți. Însă nu existau nici condiții pentru rezolvarea acestei probleme și nici fonduri.

În asemenea împrejurări se formează un comitet pentru strângerea fondului necesar. Primul donator a fost Iorgu Radu care a donat suma de 500000 de lei, însă cu condiția ca școala să-i poarte numele. Ulterior, la donația lui Iorgu Radu, s-au mai adăugat și alte donații. În anul 1923, cu un efectiv de 360 de eleve, Școala secundară de fete funcționa în condiții total necorespunzătoare. Bugetul școlii pe anul

1923-1924 de ridica numai la 332000 de lei, sumă care abia putea acoperi cheltuielile cu personalul didactic și administrativ. Profesorul de latină, N. D. Neșțian, a fost acela care a reușit să-l atragă pe Iorgu Radu, proprietar din Bârlad. Donația lui Iorgu Radu a avut ecou, determinând și pe alți donatori să subscrie diferite sume. Dr. C. Angelescu a donat 84000 de lei, N. D. Neșțian 1500 de lei, G. Tutoveanu 1000 de lei care împreună cu donațiile făcute

de ceilalți concetățeni au ajuns la suma de 2.154.360 de lei.

Construcția clădirii a început în 1925. Fondul pentru construcție, realizat de comitetul școlar, se vede din bugetul școlii de la 1 septembrie-31 decembrie 1924: 910.654,95 de lei. Inginerul Ștefănescu de la Societatea „Edilitatea” din București a întocmit planul, fundația, stabilind și stilul și devizele construcției. Conform devizelor, cheltuielile pentru construcție se vor ridica la 10-11 milioane de lei. La terminarea construcției, valoarea localului s-a ridicat la 15 milioane de lei. Construcția a fost terminată în 1928, fără a i se pune acoperișul. Toate fondurile erau epuizate. Pe de altă parte, Primăria orașului cere Liceului de fete suma de 50.000 de lei chirie, de când ocupa localul Școlii primare de băieți nr. 1, și-o obliga să-i facă reparații. Arhitectul Șt. Balasan a proiectat firma liceului care avea următorul text: Liceul de fete „Iorgu Radu”.

În anul 1936, este terminată și aripa de nord. Au rămas neconstruite amfiteatrul și sala de gimnastică. La 11 octombrie 1936, într-un cadru festiv, are loc inaugurarea școlii. În aceeași zi s-a inaugurat și deschiderea festivă a internatului cu denumirea „Internatul Dr. C. Angelescu”.

Fostul Liceu de fete a avut succesiv diferite denumiri: 1958, Școala generală de 7 ani nr. 1; 1962-1965, Școala generală de 10 ani nr. 1; 1965-1966,

Școala generală nr. 1; 1967-1973, Școala generală de 10 ani nr. 1; 1974-1977, Școala generală nr. 1; 1979-1996, Școala Generală cu Clasele I-VIII Nr.1. Din anul 1966 s-a revenit asupra numelui școlii, respectiv, Școala Nr. 1 „Iorgu Radu”.

Diana STOICA

Semne poetice. *Granit* în imaginarul poetic eminescian

Prin semantismul pe care-l dezvoltă, granitul trimite la o geologie primordială, imagine fundamentală a dunității, a impenetrării, pentru că, spune Bachelard, „vorbește despre o permanență a ființei sale prin chiar textura lui”¹. Pentru că aparține mineralității dure, granitul este asociat muntelui, imuabilității stâncii, și construiește în poetica eminesciană un imaginar mitic, având funcția de rocă primordială. Într-o organizare a intuiției mitice eminesciene, raportată la arhetipurile istoriei naționale, imaginea Daciei este înscrisă într-un timp și spațiu original care revendică tiparele fundamentale ale ființei naționale. Astfel că, în orice ipostază poetică, imaginea cetății dacice se construiește odată cu muntele. Muntele lui Eminescu, înrădăcinat în pământ, ridicându-se ca o forță vulcanică până-n înaltul cerului, este o axă a lumii care conferă pământului o dimensiune cosmică, sacralizându-l. Este și imaginea cetății dacice, evocată în *Odin și Poetul*, unde aceasta există deodată cu ființa muntelui, iar granitul, în contextul geologiei alpine, traduce ideea de rezistență: „*Mai stă-nrădăcinată-n munți de piatră, / Cu muri de granit, cu turnuri gote, / Cetatea-mi veche Sarmisegetusa?*” (O.IV, 105). Sugestia perenității granitului este transferată, într-o expresie metonimică, spre imaginea „*coroanei mândre*”, simbol al regalității, dar, în aceeași măsură, al cetății dacice care-și trăiește timpul mitic în adâncul mării: „*...O văd / Pentru întâia dată acum înălțată / Prin părul tău ca o coroană mândră, / Lucrată-n pietre scumpe ca-n granit.*” (O.IV, 105). Rămânând la imaginile din sfera regalității, tronul, care individualizează statutul personajelor, nu poate fi reprezentat decât de stânca de granit: „*De-odată împăratul din tronul lui se scoală / Ca regele pustiei din stânca de granit,*” (O.IV, 153), iar, printr-un proces de mineralizare, ființa personajului se contopește cu natura eternă, încremenind într-o ipostază supratemporală: „*De pe stânca-n care tronă, el [regele Nord] picioare de granit / Le întinde-n fundul mării cel amar și fără fine.*” (O.IV, 142); „*...regele Nord, / ... În mormântat de mare și n-cunutat de cer, / Ce tronă pe o stâncă – picioare de granit*” (O.IV, 464-465). De asemenea, ducii daci care sunt întruchiparea pământului din care s-au născut, aparținând astfel rocii dure: „*Duci-s nalți ca brazi de munte, tari ca și săpați în stâncă.*” (O.IV, 139), poartă pe frunte „*coifuri ca de granit negre*” care le conferă o aură de supraom: „*Coifuri ca de granit negre au pe frunte așezate / Și-a lor plete lungi și negre pe-umeri cad de semizeu.*” (O.IV, 139). Masa acestora este construită din aceeași rocă muntoasă, aceasta fiind un fel de masă-altar în jurul căreia ducii daci își pecetluiesc destinele – beau otravă –, sfîințind parcă legământul tainic al morții, pe care-o așteaptă, într-o atitudine specifică neamului dacic, vorbind și răsând: „*Cupele – țeste de dușman – albe, netede,*

uscate, / ... / Și cu ele-n mână-nconjur lunga masă de granit; / Vor mai bine-o moarte crudă decât o viață sclavă, / Toarnă-n țestele mărețe vin și peste el otravă / Și-n tăcerea sânt-a nopții ei ciocnesc, vorbesc și rād.” (O.IV, 139)

Muntele din *Povestea magului călător în stele* este echivalentul muntelui dacic din *Memento mori*. Construcția e una mitică. Munții, pământul în genere, capătă reprezenare antropomorfă atunci când imaginea este una a unirii pământului cu cerul, iar sugestia perenității materiei care trece dincolo de granițele temporale este redată prin mineralitate: munte, stâncă, granit, ultimul constituindu-se în imaginarul eminescian ca nucleu al muntelui, roca primordială: „*În munți ce puternici din codri s-ardică, / Giganți cu picioare de stânci de granit, / Cu fruntea trăsniță ei norii despică*” (O.IV, 156). În acest peisaj fabulos, se află peștera neagră, granitică, a magului, retras în interiorul lumii, întors într-o matrice primordială: „*Acolo prin ruini, prin stânci grămădite / E peștera neagră zăhastrului mag,*” (O.IV, 156)

De asemenea, halele subterane prin care îl poartă magul pe fiul de împărat spre a-i arăta „*a pierzării cale / Ca-n ea să n-aluneci, ca neademenit*” (O.IV, 164) au bolțile săpate-n granit: „*Prin hala cea mare cu pasure line, / Ei trec și prin bolte săpate-n granit / Ei intră-ntr-o sală cu miroase plină; / A murilor marmuri lucind ebenine / Ca negre oglinde de tuciu lustruit.*” (O.IV, 165). Aici granitul, rocă subpământeană, telurică, prin puternica sugestie a negrului, întărită de epitetul „*ebenine*”, are rolul de a contura un spațiu transcendent, un traseu al inițierii. Coborârea înlăuntru înseamnă eliberarea din condiția anterioară, printr-un proces de anamneză: „*Bătănul în urmă-i el poarta o-nchide. / Adânc întunerice i-nconjuratunci –*” (O.IV, 165), pentru a se deschide spre i-realitatea lumii, în condiția îndeplinirii unui ritual magic: bea din paharul Somniei: „*În mâna lui mică el ține paharul / Somniei...*” (O.IV, 165)

Desfășurarea mitică a poemului *Miradoniz* are în centru imaginea castelului zânei la a cărei arhitectură colosală contribuie natura, atât natura geologică cât și flora: „*Miradoniz avea palat de stânci. / Drept streșină era un codru vechiu / Și colonadele erau de munți în șir, / Ce negri de bazalt se înșirau,*” (O.IV, 92). Vorbim aici despre preferința lui Eminescu de a crea peisaje transcendente în care predomină gigantul, urieșenia. În capitoul „*Gigantul, macabrul, paradisiacul*”, G. Călinescu interpretează gigantul în opera lui Eminescu, mai cu seamă din perioada juvenilă, ca fiind „*acea pornire de a rupe balanța dimensiunilor, de a pune în raport direct infinitul mic cu infinitul mare*”, iar „*urieșenia este spațială și temporală*”². Construirea peisajului care poartă amprenta vechimii, deci este sacru, cuprinde

imagini fundamentale din imaginarul pământului în chiar natura lui originară – „valea adâncă”, „codrii”, „pământul vechi”, „scările negre de stânci” de granit: „O vale-adâncă ce-ngropa în codri,/ Vechi ca pământul jumeta din munte, Mâncând cu trunchii ruși scările negre/ De stânci, care duceau sus în palat –”, (O.IV, 92). În acest spațiu terestru închis, comunicarea cu lumea astrală este asigurată printr-o deschidere prin „bolta de granit”: „... Într-un loc/ Crăpată-i bolta de granit, de cauți/ Prin streșina de codru până sus,/ Unde în ceruri lin plutește luna.” (O.IV, 93). În *Ecò*, castelul așezat pe vârfuri de munte: „Pe umeri de munte, din stânci de bazalt/ Castelul senalță, se-ncruntă,” (O.IV, 97), este construit din aceeași rocă alpină, granitul, marcând semantic ideea durității și a perenității: „C-un salt a suit/ Al bolții granit./ Urcat într-un arc de fereastră/ Adastă.” (O.IV, 97)

Dacă granitul este imaginea rocii geologice care semnifică împotrivirea prin rezistență, aceeași semnificație o întâlnim și în raportarea la dimensiunea cosmică. În războiul dintre dacici și romani din *Memento mori*, cerul devine spațiu de bătălie între zei. În acest sens, norii capătă consistența geologică a granitului, intrând în rezonanță cu furia dezlănțuită a zeului: „Mart încoardă arcul falnic spre Zamolxe ațintit;/.../ Înșuși el a Urbei semne le ridică înspre oaste/ Și de-antica lui turbare tremur norii de granit.” (O.IV, 135). Pe de altă parte, în poemul *Demonism*, granitul semnifică ființa pământului, a Titanului rebel, încremenit de durere: „Uscat... stors de dureri este adâncu-i –/ Și de dureri a devenit granit.” (O.IV, 90), revoltat împotriva unei divinități malefice, al cărei principiu fundamental în organizarea lumii este răul: „El a fost rău și fiindcă răul/ Puterea are de-a învinge... 'nvinse. Tu ai fost drept, de-aceea ai căzit.” (O.IV, 90)

În *Împărat și proletar*, durerea resimțită ca nedreptate socială este transpusă în imaginea granitului, încât Cezarul ce „trece palid, în gânduri adâncit;” (O.I, 61) percepe „Al undelor greu viuet, viurea în granit” (O.I,61) a maselor proletare care „Suiți pe baricade de bulgări de granit,” (O.I, 62) își manifestă revolta împotriva unui destin potrivit: „O! desbrăcați vieața de haina-i de granit,” (O.I, 60). Granitul dezvoltă aici sensul „formeii ostile, dificil de clintit, al fatalității istorice, al civilizației inechitabile care apasă gândirea”³.

Note:

1. Gaston Bachelard, *Pământul și reveriile voinței*, Editura Univers, București, 1998, p. 154.
2. G. Călinescu, *Opera lui Mihai Eminescu*, vol. II, Editura Hyperion, Chișinău, 1993, p. 233.
3. Elena Tacciu, *Eminescu. Poezia elementelor*, Editura Cartea Românească, București, 1979, p.42.

George IRAVA

Minuturi

Îmi amintesc de o proză pe care nimeni, și nici eu n-am s-o scriu vreodată. Se arăta, acolo, cum că era spre iarnă și despica lemne în propria mea gospodărie pentru propriul meu foc. Deodată, un capăt de lemn se desprinse de lângă ascuțitul oțelului și sări în fereastra unei case vecine. În clipa următoare văd în dreptul spărturii o bucurie cu chip de femeie, jumătate speriată, jumătate mirată. Eu, prost de întâmplare, n-am știut ce să zic, nici măcar că mă cheamă așa și – așa. Ea surâse, cerându-și iertare că și-a așezat fereastra în dreptul săriturii lemnului meu. Apoi, spărtura se goli, și eu nici până astăzi nu mi-am închipuit ce-ar fi trebuit să fac în iarna caree a urmat.

*

Înainte de ultimul cântat al cocoșilor m-am pomenit cu aritmetica pe umărul stâng. Avea formă de aripă sau poate e roată, și își îndeplinea cu grijă menirea. Însă, mie mi se încurcau mereu socotelile, pentru că unu și cu unu nu mai făceau cât știam eu din școală, și asta nu din pricina mea, ci din cauza faptului că unu din sâmburele fructei nu e același cu unu din auzul timpului, iar pluralul lui unu nu e unii – după cum spune gramatica matematicii, și nici doi – așa cum spune matematica gramaticii, ci e singurătatea – după cum spune gramatica vieții.

*

Dintotdeauna am iubit viețuitoarele și, dintre acestea, cel mai mult mi-a fost drag pământul. Cum ar fi putut fi altfel, când el a fost singurul care a primit cu bucurie tot ce am avut ca neam, și mi-a dat cu aceeași bucurie tot ce mi-a urmat ca neam. E singurul lucru care nu m-a înșelat. Și pentru această destăinuire mi-e martoră moartea.

*

Nu știu precis dacă frunza a vrut să fie frunză, dacă râul a vrut să fie râu, dacă vulturul a vrut să fie vultur, dacă eu am vrut să fiu eu și dacă tu ai vrut să fii tu. Ceea ce este, este nici mai mult nici mai puțin decât este. Doar poezii sunt, și ei – acolo, niște amărâți de oameni ... plus ceva împovărațor de care nimeni nu are nevoie, chiar dacă-i duce dorul.

*

Încercați să stați de vorbă cu un scaun, ori cu un prosop de baie, sau cu un pahar. Veți rămâne surprinși cât de multe știu lucrurile să spună și, mai ales, veți fi uimiți de ceea ce spun ele.

*

Să faci umbra să vibreze o duminică pe nervul optic pentru ca verdele să fie albastru și colul sihastru, iată o împerechere de cuvinte ca o împerechere de oameni iubindu-se precum o curgere a unui râu ce-și are izvorul în partea nevăzută a cuvintelor. Cine are curajul să caute izvorul, trebuie să știe că riscă înecarea.

*

Aflându-mă, odată, în trecere prin Galaxie, îngerul meu păzitor îmi spuse: „Bă, vezi că ce zici tu e ca o plăcintă din care fiecare își rupe ce și cât poate”. A zis asta, și a alergat la notarul vremii să-și scoată certificat de poet. Eu l-am concediat imediat, acuzându-l de confuzie gravă și mincinoasă, cerând lui Dumnezeu un alt înger care să fie cinstit cu el însuși. Însă, nu am primit nimic. Și nimeni nu-și poate închipui cum e când umbli prin lume, cărând după tine povara postului vacant de înger păzitor.

Mircea COLOȘENCO

Nicolae Labiș - epistolier condescendent

Unul dintre corespondenții poetului se numește Hristache Lungu (n. Rădești, j. Covurlui/Galați, 20 febr. 1933, fiul agricultorilor Mihai și Ruxandra, al 8-lea copil din cei 10 ai familiei), fost coleg la Școala de Literatură și Critică literară "Mihai Eminescu" din București, în primul an de cursuri (1952 – 1953), părăsită pe motiv de inapetență a programei/programului.

Studii: absolvă școala primară în satul natal (1945), urmează trei ani la Școala Normală de Învățători "Principele Ferdinand" din Bârlad (1945 – 1948), abandonată în favoarea Școlii Medii Tehnice de Cooperatie din Rădăuți, unde l-a avut coleg de clasă pe Ion Țugui – viitor prozator. Se încadrează bibliotecar, frecventează Cenaclul literar "Ion Creangă" din localitate, din care făcuseră parte Ion Horea Crețeanu, Eugen Frunză, Teofil Lianu, Dragoș Vicol ș.a. Un timp, a deținut funcția de secretar al cenaclului. Este recrutat (pe bază de dosar) pentru Școala de Literatură și Critică literară "Mihai Eminescu".

Debutează în publicația "Cultura poporului" (1952), fiind premiat pentru poezia *Planuri de viitor*.

Practica de elev al Școlii de Literatură și Critică literară "Mihai Eminescu" o face în redacția revistei "Tânărul scriitor" (1952 – 1953), sub îndrumarea lui Mihai Beniuc și Mihai Gafița. Părăsește Școala, împreună cu un alt coleg (Aurel Stanciu), devenind redactor la ziarul de partid "Steagul Roșu" din Bârlad (1953–1954); își satisface stagiul militar obligatoriu în redacția publicației "Șoimii patriei", ziarul Aviației (1955–1956), angajându-se ca redactor la cotidianul de partid "Milcovul" (1957–1966) din Focșani, unde se stabilește cu domiciliul, după care se consacră ocupației/funcției de economist la întreprinderea de turism județeană Vrancea până la pensionare (1996). Continuă să fie prezent, cu intermitență, în presa locală.

În volumul *Nicolae Labiș. Album memorial*, editat de revista "Secolul 20" (1985), a fost inclusă o fotografie reprezentându-l pe poet alături de Hristache Lungu, elevi ai Școlii de literatură (1952 – 1953).

Din aceeași perioadă, H. L. păstrează trei texte olografe ale lui Nicolae Labiș, două epistole adresate lui, databile iulie 1953, alta către Dragoș Vicol și o epigramă dedicată Doinei Sălăjan, pe care le reproducem în continuare.

Amintirile lui H. L. referitoare la anul de ucenicie literară sunt încețoșate de trecerea vremii, iar producția sa artistică este minimă.

Cel de-al doilea corespondent a fost Dragoș Vicol (6. VII. 1920 – 22 XII. 1981), poet, prozator, cu studii juridice, fost redactor la ziarul de partid "Lupta poporului"/ "Făclia Sucevei"/ "Zori noi" (1948 – 1953), cu titluri succesive, în raport de cum a fost stabilită succesiv, la 23 iulie 1950 și, respectiv, la 27 septembrie 1952, prin hotărâre de partid și stat, localitatea de reședință a regiunii politico-administrative Bucovina, mai întâi, Câmpulung Moldovenesc, și, apoi, Suceava. Dragoș Vicol, autor consacrat, cu ascendentul acesta, i-a fost unul dintre primii îndrumători literari ai adolescentului poet, oferindu-i paginile ziarului "Lupta poporului" (IV, 1058, 12 martie 1951, p. 2), pentru reluarea textului poeziei *Fii dârz și luptă, Nicolae!* În varianta de autor/ inițială, nu cea prelucrată/stilizată/cenzurată din "Iașul nou" (II, 8, decembrie 1950, p. 8-11), text considerat debutul absolut al

lui Nicolae Labiș. Așa se și explică epistola adresată de poet lui D. V., în fapt aceasta fiind o "scrisoare de recomandare" pentru Hristache Lungu, prietenul său, de a-i înlesni/ încadrarea la o publicație în zonă. Întrucât H.L. s-a descurcat singur fără nici un sprijin, nici nu i-a mai înmănat-o destinatarului de drept.

Catrenul dedicat Doinei Sălăjan (n. 14. II. 1936), poetă, colegă de Școală de literatură a celor doi N. L. și H. L., redactor la Radiodifuziunea Română, după 1956, scoate în relief un anume sentiment tainic al poetului.

I.

/cca. iulie 1953/

Dragă Hristache,

Mă ierți că n'am mai apucat atunci să-ți las biletul, iar tu te-ai grăbit cu plecarea. Dacă rămâneai, poate că era mai bine, plecai și tu în documentare ori se aranja cumva că s'a mai revenit pe urmă în problema voastră. De pildă, Borza este redactor la Albina.

Îți trimit și un bilet către Dragoș Vicol. Dacă mergi pe la Câmpulung, dă-i-l.

Mă interesează ce mai scrii, cred că n'ai încetat să te "însperi". Ce scrii mai bine, trimite-mi și mie. Mă găsești la "Contemporanul", secția literară, unde sunt acum redactor.

Îmi pare rău că vara asta nu mai cred să fiu găsit pe acasă, după Festival /2-14 august 1953, n.n./ am alte câte cele de făcut și nu cred să nimeriți în Văleni chiar când oi fi acolo.

Cu dragoste,

N. Labiș

II

/cca. iulie 1953/

Dragă tovarășe Dragoș,

Faptul că nu v'am scris, deși nu așa de important pentru dv., nu mi-l scuză nici balamucul pe care l-am pățit la școală și din care cu vai nevoie am putut să ies mai teafăr decât am intrat, nici alte cele.

Oricum, acum lucrând în redacție la Contemporanul, mi-i mai rău ca înainte.

Călătoria plănuită în munți, am să cat, cum oi putea, să mi-o împlinesc, precum cred c'ați făcut-o de atunci mulți ani.

Scrisoarea asta v'o dă Hristache Lungu care este un băiat așa cum îl știți și cum am vorbit... El anul acesta nu mai vine la școală și cred că bine ar fi pentru toată lumea dacă ar lucra la ziarul nostru local. Poate prin subredacție la Câmpulung, ori altfel – oricum, eu n'am căderea să vă cer asta și să mă iertați c'am adus vorba.

Am auzit prin Iași că v'ați simțit supărat pentru că m'ați așteptat mult când m'ați căutat la școală. Nu gândiți la anticameră ori la îngâmfare, că nu-i așa. Eu totuși vreau să-mi cer iertare.

Pe curând și cu dragoste,

Trecutul colaborator și elev

Nicolae Labiș

III.

/cca. oct. 1953/

Dragă Hristache,

Am primit cu multă bucurie scrisoarea ta care m'a găsit în bună dispoziție. Mă bucur că ești bine căpătuit tu și Aurică cel isteț. De altfel sunt curios să știu pentru ce nu s'a prezentat derbedeul la școală. A fost strigat la catalog până mai ieri. Noi credeam că-i bolnav și are să vină mai târziu. Acum am auzit că vrea să se însoare și îmi explic.

Eu o duc bine pe aici. Mă împac bine cu direcția, deoarece Aldea a fost schimbat și în locul lui a venit Petre Iosif.

Imre /Portik, n.n./ și toți celor cărora le-ai trimis salutări îți doresc numai bine.

Doina Sălăjan înflorește mereu de parcă n'ar veni iarna, ci primăvara.

Cu vinul caut s'o duc bine, ca și mai demult, fără ca să mă dea de gol. Dar tu sugi chiar de la țâța lui și pentru asta îți port toată pizma. Ce-ai mai scris la ziar. Când publici ceva pe acolo, trimite-mi și mie vreun ziar ca să văd. Vorba aceea...Programul școlii este mai liber. Atmosfera s'a mai destins.

Mi-i dor și mie de tine și aș vrea să te mai văd. Mi-i dor de Aurică cel cu balalaica.

Cred că o să ne mai vedem.

Oricum, lui Aurică, dacă chiar se însoară, îi trimit sincere felicitări (deși nu știu ce belea își ia pe cap!).

Cu dragoste,

Nicolae Dragoș (!!!!)

P.S. Jana îți trimite și ea un bilet.

IV

/1954/

*Epigramă
Doinei Sălăjan*

Mână străvezie, roză,
Câte nu știi să faci tu;
Știi să scarpini, să scrii proză,
Numai să mângâi, nu...

Manuscrisele olografe ale acestor texte se află în colecția personală a d-lui Hristache Lungu din Focșani, j. Vrancea, care mi le-a pus la dispoziție spre publicare.

Lucrezia KARNABATT*

(1887-1960)

**Maestrul Macedonski **
(14 martie 1854 - 24 noiembrie 1920)**

Un tip de „vieux beau de l'ancien régime” făcut să poarte peruca pudrată, plastron și manșete de dantele fine, redingotă „bleu de roy” și sabie cu deviza „ne se rend”.

Rătăcit în mijlocul unei burghezii lipsite de ideal și de ținută, Maestrul păstrează în înfățișarea sa o urmă de exotism, și reușește să facă trista haină modernă aproape un costum, care amintește pleiada romantică de la 1830: Fetru „en bataille”, mustața eroică, cravata multicoloră în care zâmbește lumina aurie a unei enorme ametiste.

Intrunind o politeță infinită, cu distincția și urbanitatea unui nobil de rasă veche, pare făcut să primească în capul scării strălucite a unui vechi castel, mulțimile de invitați cu pieptul dungat de panglica albastră a cordonului Saint-Esprit, tricornul pe cap și tocul pantofilor roșu.

După cum persoana Maestrului evocă imagini dintr-un trecut fastuos, în complexa lui operă literară, s-au refugiat ultimele scânteieri de spadă ale unei epoci de cavalerism, avântul liric al marilor clasici, entuziasmul primilor creștini, voluptatea și setea de viață a păgânilor elini, și acea umbră de manierism care desvăluie căutarea formulelor celor mai pure și mai nedeflate de pana scriitorului mediocru.

O fantezie, despletită și fără frâu, poartă pe spatele său de chimera înrăpată pe poet, prin târâmurile tropicale ale Calvarului de foc, prin deșertul aurit ce duce la Meca, prin albastrele ceruri încinse cu brăuri de stele, și prin negrele mocirle ale celebrelor sale nopți, pentru a veni să îngenunchie la altarul nemuritorului clasicism, cu un hymn de adorație, înălțat într-o divină Noapte de Mai, Vestalelor sacre!...

Dar acest artist rar, pe care după opera lui ți l-ai fi închipuit svârlind la cele patru vânturi ale fanteziei,

desfrânării, boemei și nebuniei toate forțele vii ale ființei sale, a uitat să trăiască realmente:

„Et qui se donne au rêve, est perdu pour la vie!” ...

Drama grozavă a operei sale literare, s-a petrecut numai în creerul său, și fanteziei desfrânate a concepției poetice, corespunde cea mai unitară și mai curată viață reală. Maestrul a trăit numai pentru ai săi, o viață lipsită de aventură și boemă, în mijlocul celei mai strânse și mai iubitoare familii ce poate fi.

Și într-o țară de politicieni, de îmbogățiri pripite, de gloriole scânteietoare ca aripile unei efemere în razele unui glob electric, Maestrul a trăit sărac, purtând neplecat capul său mândru de visător ce planează asupra meschinărilor epocii, și în suflet potirul plin de sfânta cumenicătură a idealului său de artă.

Intr-o țară burgheză, în care artistul trebuie să îmbrace uniformă – era să zic livrea – funcționarismului ca să trăiască, Maestrul a rămas închis în turnul ivoriu al „artei pentru artă”, departe de orice concesie, de ori-ce compromis...

...Târziu de tot, când înconjurat de venerația nesfârșită a celor ce l-au înțeles și l-au iubit, Maestrul se va înfățișa la poarta albastră a infinitului, în fruntea lui va fâlfâi cu mândrie, panașul nepătat al unei vieți cinstite, și al unui ideal de artă nestrămutat.

* Ziaristă și scriitoare. A iscălit și Lucrezia Karo. A lucrat la ziarele *Rampa*, *Izbânda*, *Dimineața*, *Adevărul*, *Flacăra*, *Papagalul*, *Seara*, *Scena* ș.a. Autoarea volumelor *Artiștii noștri*, 1918, *Sfaturile Calinei*, 1921, *Dyonisia*, roman de voluptate și durere, 1926 ș.a.

** Lucrezia Karnabatt. *Artiștii noștri. Siluete și fantezii*, București, 1918.

Alexandru MĂNĂSTIREANU

Oameni și întâmplări din satul meu, de Ion Popescu-Sireteanu

În ziua de 12 septembrie 2010, ca urmare a faptului că am expediat la Pitești volumul III al *Călătoriei* mele, autorul îmi telefonează mulțumindu-mi pentru volumul trimis cu unele aprecieri flatante pentru mine, un debutant tardiv în ale scrisului, fapt ce mi-a produs o imensă bucurie, făcându-mi și promisiunea că-mi va trimite un volum din vasta operă a domniei-sale.

În ziua următoare, 13 septembrie, ziua de naștere a maestrului, îmi fac datoria de inimă și suflet felicitându-l călduros și urându-i ca *Pronia* cerească să-i dăruiască ani cât mai spornici și o creație științifico-literară pe măsura dorinței și puterii sale de muncă.

Autograful de la care pornesc mi se adresa astfel:

„Domnului Alexandru Mănăstireanu, care cunoaște atât de bine viața satului românesc”.

M-am gândit mult la autograf, am citit și am recitat conținutul volumului trimis și mi-am formulat mental anumite judecăți de valoare a pieselor cuprinse, precum și mesajul ce-l inducea volumul în întregime.

Cât de amănunțită, de stăruitoare și mai ales de aprofundată a acestei probleme generale a satului românesc în general și a satului bucovinean în special, este, pornind de la satul de obârșie a autorului! La drept vorbind, analizând mulțimea aspectelor satului în cauză, repetatele și minuțioasele observații făcute în timp îndelungat, am ajuns la concluzia că, ceea ce ne prezintă autorul ca realitate concretă a satului natal, Mănăstioara, este propriu-zis o amplă RADIOGRAFIE a lumii satului cu toată involuția lentă ce a avut loc și pe care autorul o semnaleză cu note grave, inducând pierderea specificului autentic al satului în general, dispariția unei lumi vechi de autentică factură și tradiție românească, mai ales în ținutul Bucovinei, de care este vorba. Problemele puse în discuție sunt de o însemnătate covârșitoare, sunt analizate treptat-treptat, pe măsura apariției lor cu autoritatea morală a omului superior care, deși plecat din sat, a ținut mereu-mereu legătura cu cei rămași, cu familia, prietenii și vecinii în mijlocul cărora a văzut lumina zilei.

Depărtat ca spațiu geografic prin plecare, autorul a rămas legat de sat ca de un veritabil cordon ombilical în permanentă și stăruitoare observație, concretizând totul în formă poetică de înaltă simțire și valoare literar-artistică. Făceam o mică comparație a felului în care în scrisul meu am încercat să prezint satul natal și problemele identice ce s-au ivit și felul aprofundatei analize realizate de autor satului natal bucovinean. În comparație cu prezența permanentă a autorului în sat ca părtaș la întâmplări autentice, prezența mea în satul natal, mai ales în perioada 1950-1989 a fost sporadică, întâmplătoare și aproape nesemnificativă, pe motiv că n-am dorit să revăd aceleași figuri sinistre cocoțate în fruntea satului și care mă ostracizaseră în 1950,

expulzându-mă din sat tocmai la vârsta de aur a unei tinereți clocotitoare și a unei energii pe care voiam s-o dăruiesc în întregime satului minunat în care crescusem și mă pregătisem pentru profesia de învățător, luminător al satului, tocmai atunci când din Soare-Răsare a venit peste noi IADUL comunist cu tot cortegiul lui de năpaste pentru toată țara.

Aceleași probleme ridicate de autor mi-au fost în atenție, dar nu le-am aprofundat decât târziu, după 1989, ajungând la aceeași concluzie, că satul românesc a început să-și piardă specificul, autenticitatea lui de generator al veșniciei neamului și că încet-încet s-a îndreptat pe calea degradării, a înlocuirii vechilor deprinderi morale și de muncă constructivă cu noi obiceiuri străine, sub influența răutăcioasă, dușmănoasă care prin degradarea valorilor specifice ducea la moartea lentă și ireversibilă a celei mai active părți din populația țării.

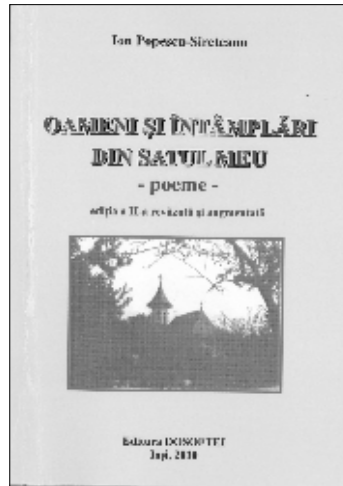
După aceste considerații general-valabile oricărui sat românesc, să trecem la conținutul de idei, fapte, constatări și

consecințe ce decurg din cele analizate de autor în volumul pus în discuție, fiind „O carte tristă, care se înscrie pe linia literaturii grave, cu rezonanțe metafizice”, așa cum o caracterizează dl. Maftai Flavus în emisiunea *Alternanțe sonore* din 30 martie 2003 difuzată la Radio Iași.

Din cele 113 poeme încorporate în volum, piese create pe durata anilor 1977-2010, m-am oprit doar asupra câtorva, urmând ca cei ce vor citi volumul să aprecieze întreg conținutul scoțând în evidență ei înșiși seriozitatea și gravitatea mesajului.

În *Nu-i nici un vânt* afirmă cu siguranță: „Nu-i nici un vânt/ Să mă poată smulge de lângă pământ/ Că am rădăcini de morminte./ Cu ramuri, cu flori și cuvinte/... Că am vatră cu nume”, însă peste câteva pagini constată o gravă realitate: „Unde erau case ieri/ Azi cresc buruieni și meri”. După ce în paginile imediat următoare creionează magistral portretele unor tipuri reprezentative, se oprește asupra momentului tragic al dispariției Mamei, când durerea nemăsurată a tatălui îi face pe copii să repete dramatic neagra disperare „scâncind” și ei „Unde te duci Veronica,/ Cine să crească gloata?”

Se oprește special, acuzator asupra unei figuri a satului care ar fi putut servi ca model, dar care prin caracter și comportament *atipic* este opusul a ceea ce ar fi putut să fie. În poemul *Doamna* zugrăvește portretul fostei învățătoare care, din „mamă învățătoare” pentru copiii pe care trebuia să-i învețe, se transformă în opusul educatorului, iar prin atitudine, gestică și mai ales prin faptul că „ne bătea ca pe hoți” uitând nobila misiune pe care o avea „Făcea spume la gură și striga - *na-vă* (adică vă dau eu vouă!)/ Nu se gândea că săpun nu se vinde pe sărăcie,/ Că ni-i mama moartă ori

poate bolnavă” și că „Oamenii spun că-i neam de venetic/ Rea, bătăușă, cu gura cât șura/ Dă cu noi prin clasă de-a dura”. Celebrul Domnul Vucea, ca portret pălește pe lângă această creatură care ... nimerise întâmplător la școala satului cu oameni cuminți și demni și copii dornici să descopere lumina cărții, dar și lumina sufletului. Ce nenoroc să ai o asemenea scorie de învățătoare care nu putea trezi decât lehamitea și dezgustul față de carte... Ce noroc nemaipomenit am avut eu cu învățătoarea mea, care ne era prietenă, soră și mamă învățătoare – al cărui chip nu mă pot opri să-l evoc nici după trecerea anilor.

Evocând grav și responsabil *Colectiva*, autorul amintește acuzator pe oamenii de nimic care, în vremurile amăgirii trudeau ca să propage și la noi mirajul raiului Colhoznic din Soare-Răsare – în timp ce gospodarii „Legăți, bătuți, curgând prin buruieni./ Sătenii mei fugeau de silnicie/ Și mulți s-au cam dus pe veșnicie”(cu nemiluita au fost exterminați în acea vreme de cumpănă) că „Mulți se rugau să iasă morții afară/ Să intre ei și apoi să moară/ Doar vor scăpa de-a vremilor povară” (afirmația e din 2 mai 1987).

Și parcă n-ar fi fost destulă năpastă din partea năimiților plătiți de străini pentru zelul arătat că...și natura e marea potrivnică a vieții normale a oamenilor și cea mai cumplită secetă s-a lăsat asupra meleagurilor românești, oamenii hrănindu-se cu scoartă de copac măcinată și „Umblam buimaci prin grădini/ După ierburi și rădăcini/ Care treceau prin noi fuior/ Când verde, când roșu, multicolor”. Cât de crunt a fost lovită o mare parte a țării de această calamitate și mai ales Bucovina și Moldova – sporind numărul crucilor în cimitire, alături de cei ce muriseră în 4 ani de război, apărând ființa neamului.

Încorsetați în raiul colhoznic, fără nici un orizont salvator, „Țăranii n-au nici pâine neagră, nici mălai/ Ceapeul le-a ajuns sub casă:/ Mult lăudatul vremurilor rai/ În coșmar s-a schimbat, îi tot apasă” și când „Cei ce fură din porumb doitrei știuleți/ Sânt vârați grabnic la pușcărie/ Pe când șefii fură ziua mare/ Nu-i bagă nime la închisoare” (Adevăr consemnat de autor la 2 mai 1985). La toate acestea se adăugau biruri numeroase, dar sufletele cinstite și iubitoare de mame nu uitau să-și învețe copiii „Să te porți frumos în lume, dragul mamei/ Că te vede din cer Dumnezeu/ Și eu credeam ce-mi spunea mama”.

În situația grea, disperată, apocaliptică a acelor vremuri când „Cineva și-a luat/ samavolnic) puterea și te-a condamnat./ Stârnind peste tot vâlvătaie/...Curând vei muri și tu, sat – rădăcină/ Sat-altoi al tuturor morților mei/... Dar am nădejde că noaptea asta buimacă/ Și tot ce e rău o să treacă”. Speranța vizionară în vremuri normale nu l-a părăsit nici un moment pe autorul purtător al stindardului libertății și bunăstării poporului, cu toate că unii... prea necăjiți, obijduiți și năpăstuiți „Își cheamă sfârșitul/ Și moartea parcă-i surdă și mută”. Evocând puterea generatoare a satului în general și a satului natal în special, autorul afirmă că: „La moartea fiecăruia cădea câte o stea/ ...Dar se nășteau mereu alți oameni/ Și nu dovedeau să moară pe câți se nășteau”, așa că satul continua să fie mereu mai viguros, mai sănătos, mai puternic în existența sa.

Ajuns la oraș, la școală, realizându-se ca omul de știință și cultură de mai târziu...în poemul *Venea tata* afirmă clar: „Venea tata la mine și-ntreba cum o mai duc/ Între domni așa mari și aleși/ Nebănuind că fiul cu zvâcniri de haiduc/ Are

destule necazuri aicea la Ieși/ Tocmai datorită acestor zvâcniri de haiduc” precum și a seriozității și a dârzeniei muncii de instruire, în preajma acestui om deosebit, câți nemernici, lingăi, parveniți, turnători știuți ori numai bănuți, câți pretinși prieteni nu se vor fi aflat și nu și-or fi făcut meseria ingrată, dar OMUL modest și totuși conștient de valoarea sa a triumfat ajungând astăzi un reper de primă mărime în știința, literatura și cultura noastră.

Cu modestie afirm că și eu m-am învrednicit de o asemenea atenție, când poate că așa fi realizat mai mult profesional și social, dacă nu mi s-ar fi frânat avântul... După perioada de năpastă când „Trăiam într-o vreme bolnavă/ Când pâinea se schimba-n otravă./ Când noaptea veneau dube/ Vreme plină de bube/ ...Când tinerii pleacă, bătrânii mor/ Și popa rămâne fără popor”, se întâlnește cu prietenii din sat și „Îi văd, îi revăd. Ne strângem de mâini/Copiii de ieri, azi oameni bătrâni.” Câtă duioasă nostalgie a trecutului, după atâția ani!

Iar când „Într-o noapte/ Duba i-a ridicat pe toți/ I-au chinuit ca pe hoți” autorul gândind profund la viitorul poporului afirmă indubitabil: „Stau așa și prind puteri/ Să pot scăpa de poveri/ S-arunc din spinare/ Stafia adusă din Soare-Răsare”. Când vremea și oamenii regimului s-au încrâncenat și mai mult pentru îngenuncherea valorilor tradiționale și când „În foc și pară/ ne-a azvârlit veacul acesta bolând” și „Nu mai știam ce-i cu noi” că „Tremurau morții în țintirim” are satisfacția deplină să constate sfârșitul coșmarului comunist afirmând că „Peste oameni și vremi/ A venit de undeva Antihrist” „Spunea că-i comunist,/ Că nu-i Dumnezeu,/ Că sfinții sânt hoți”...”Doamne, câtă urgie/ A fost să vie/ Până când Dumnezeu sfântul/ A făcut să-l înghită pământul/ Crezând cu tărie că *Ce e val ca valul trece*”, în final are satisfacția deplină a eliberării de Stafia roșie a comunismului, nutrind o îndreptățită speranță în redresarea satului românesc. Mă alătur acestei credințe a autorului, gândind că satul bucovinean se află într-o situație mai bună decât restul satelor românești deoarece bucovinenii se află lângă atâtea lăcașuri cu sfinte oseminte ale făuritorilor de legi și datini și că bucovinenii sunt mai solidari și mai apti de o sigură redresare morală și spirituală, tocmai datorită faptului că, foști sub dominație străină un răstimp istoric, au știut și știu să-și fie mai aproape unul altuia.

Și de data aceasta m-am lăsat furat de frumusețea versurilor și veridicitatea imaginilor și am cam abuzat de spațiul publicitar, dar am ferma convingere că în restul volumului cititorii și cei ce se vor apropia stăruitor de text mai au încă destule de spus și de apreciat.

SEMNAL

Volum omagial închinat profesorului Traian Nicola, de cei care l-au cunoscut, apărut la Editura Dacri, din Bârlad, 2010, sub egida Fundației Culturale “Dr. Constantin Teodorescu”.

Ion POPESCU-SIRETEANU

Eusebiu Camilar și Magda Isanos

Profesorul Nicolae Cârlan, în calitatea sa de fost muzeograf la Muzeul Județean Suceava timp de aproape un sfert de veac (1977-2000), a solicitat și a obținut de la autorități aprobări și fonduri pentru organizarea unor case memoriale. Este vorba de cele privitoare la Nicolae Labiș, Eusebiu Camilar și Ciprian Porumbescu. De altfel, Nicolae Cârlan este cunoscut ca un valoros cercetător al operei lui Nicolae Labiș și Eusebiu Camilar, dar și al scrierilor dramaturgului Ion Luca (acestui din urmă i-a închinat monografia *Ion Luca sau viața ca o dramă*, 2004).

Apariția cărții *Secvențe documentare cu Eusebiu Camilar și Magda Isanos*, Ed. Lidana, Suceava, 2010, 120 p., reprezintă o invitație adresată istoriei literare de a fructifica fondul de documente privitoare și la alte personalități decât marii clasici.

Nicolae Cârlan îndreaptă atenția cititorului de astăzi asupra unor aspecte mai puțin cunoscute din viața și activitatea scriitorului udeștean, ferindu-l cu grijă de romanele *Negura* și *Temelia*, cărți propagandistice care l-au răsplătit pe Camilar cu titlu de membru corespondent al Academiei Române, dar pentru neadevărurile din paginile acestor cărți cititorii l-au sancționat pe autor. Toate acestea îi sunt bine cunoscute lui Nicolae Cârlan, – cel mai serios cercetător al operei de rezistență a lui Eusebiu Camilar, istoricul literar care a înțeles că *Negura* și *Temelia* sunt două accidente nefericite în bogata și impresionanta activitate literară a udeșteanului.

Cele 11 secvențe ale acestei cărți a lui Nicolae Cârlan sunt tot atâtea părți din biografia scriitorului.

Interesante sunt amănuntele legate de debutul editorial cu volumașul *Chemarea cumpenelor*, din 1937, ilustrat de talentatul pictor-grafician Vasile Dobrian. Într-o evocare din 1964, Camilar vorbește despre felul cum a tipărit acele versuri, în condiții cu totul primitive, și de caldă prietenie prin care a fost legat de V. Dobrian.

Cărțile de seamă ale lui Camilar (*Avizuha*, *Prăpădul Solobodei*, *Turmele*, *Valea Hoșilor*, drama *Focurile*, scrisă împreună cu Magda Isanos) apar în deceniul al cincilea.

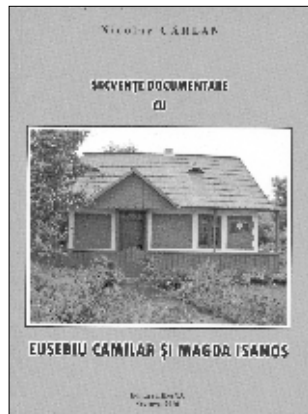
Eusebiu Camilar începuse să lucreze la un scenariu al vieții și operei lui Ciprian Porumbescu, dar moartea, întâmplată în 1965, a oprit realizarea acestui frumos proiect, pentru care avea o bogată bibliografie, mai ales de la prof. Ștefan Pavelescu. El a avut strânse legături cu acest mare profesor bucovinean, pe care evenimentele din 1944 l-au obligat să se refugieze în Banat. Fostul elev de la liceul „Ștefan cel Mare” din Suceava i-a păstrat calde amintiri. Aceste bune relații se văd limpede din scrisorile pe care i le trimite scriitorului profesorul Pavelescu, și din textul *Amintiri despre Eusebiu Camilar*, publicat de Nicolae Cârlan în volumul pe care îl prezentăm acum.

Scriitorul a fost un apreciat conferențiar (vezi p. 58-60), cum reiese și din cartea lui Har. Țugui, *Memoria timpului. Mărturii și evocări literare* (1977) și din scrisorile semnate de Traian Iancu și Petre Pascu.

Un capitol de mare interes pentru istoricul literar este cel intitulat *Mai puțin cunoscutul Eusebiu Camilar* (p.64-82), unde vedem că „scriitorul udeștean a lăsat posterității, în afara numeroaselor scrieri publicate, o seamă de piese de teatru în versuri, de a căror existență nu se știa nimic până acum, și anume: *Căderea zeilor*, *Orbul din Ecbatana*, *Năluca*” și altele, între care și romanul neterminat *Fuga-n Egipt*. Postum i-au apărut *Satul uitat* și o scriere memorialistică intitulată *Cartea de piatră*.

Mulți dintre cei care îi trimit cărți cu dedicații (mari personalități, între care Al. Rosetti, Al. Philippide, D. Macrea...) exprimă frumoase aprecieri pentru limba literară a autorului *Avizuhiei*. Unele dedicații vin din partea unor scriitori importanți în epocă (Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu etc.) sau de la scriitori mai tineri pe care Camilar i-a ajutat în diferite împrejurări. Toți îi remarcă talentul și omenia și generozitatea. Cartea se încheie cu un scurt capitol intitulat *Casa memorială „Eusebiu Camilar” de la Udești*.

Volumul *Secvențe documentare cu Eusebiu Camilar și Magda Isanos* reușește să aducă în atenția cititorului numele a doi remarcabili scriitori despre care se vorbește mai puțin astăzi.

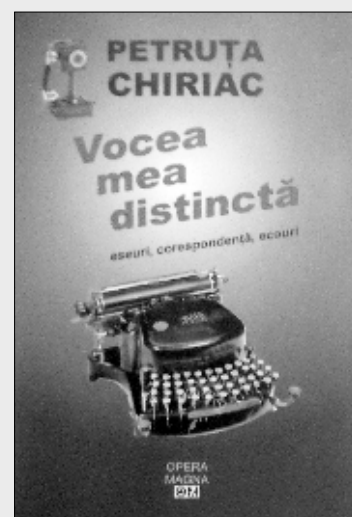
Mihai Sultana VICOL

Petruța Chiriac, *Vocea mea distinctă*, Editura Opera Magna, 2010

O carte care va rămâne în memoria presei bârlădene. Această carte era necesară deoarece ea stabilește un reper socio-cultural în lunga existență a Bârlădelui.

Doamna Petruța Chiriac reușește să transmită generațiilor viitoare spiritul vremii în care a trăit. Presa bârlădeană are în persoana ei o voce distinctă, o fină observatoare a tot ceea ce cultura bârlădeană are în momentul de față.

Punctul forte al cărții care i-a fixat locul în jurnalistică bârlădeană sunt articolele încadrate în capitolele: “Opinii” și “Evenimente culturale”. Autoarea își dă măsura valorii sale ca ziaristă. Deloc întâmplător este și capitolul “Revista revistelor” în care face o prezentare a presei culturale din județ și din țară. A citit sub lupă și printre rânduri totul. A observat profesional care este direcția morală și culturală a celor care și-au pus semnătura pe material.

Tranziția prin labirint

Într-un spațiu parcă predestinat perenității pauperului, putem afirma că *eterna reîntoarcere* la cultură, scriitură, la preocupările mai puțin „lumești”, a venit să compenseze eticheta de nedezlipit de pe fruntea nord-esticilor acestei țări. Că în județul Vaslui au existat și există spirite luminate, cu talent înnăscut, este un truism.

„Omul, făptură ticăloasă, se obișnuiește cu orice”, scria marele Dostoievski. Românii, deși par uitați într-o „veșnică tranziție” și „perioadă de sacrificiu”, și a se fi obișnuit să fie nemulțumiți, iată că mai fac și haz de necaz, conform bunului obicei de a nu se lăsa striviți de greutatea inerente ale vieții ori ale unui destin, poate, nemeritat.

A trata realitățile contemporane cu ironie și umor fin... în patru (sau mai multe) versuri, iată o soluție pentru a ne edulcora lungul drum către... culmile progresului mult visate.

Întregind rândurile umoriștilor vasluieni, veritabili urmași ai lui Tănase, îl găsim și pe Constantin Mitulescu, fost concitadin al nostru, frate al regretatului Nicolae Mitulescu, în prezent redactor-șef al Evenimentului de Călărași. Domnia sa

a „comis” în 2002 o carte de debut, „Tranziția prin labirint” – Editura Alas, Călărași - conținând epigrame, poezii și fabule adresate diriguitorilor de țară, electoratului, oamenilor, omeniei, grotescului epocii tranzitorii – în general. Ceea ce trebuie soluționat de către înaltele autorități, într-un timp cât mai scurt – întru eliminarea efectelor nedorite și greu suportabile – este surprins într-o interminabilă încercare de a ghici calea bună (labirintul invocat în titlu) și sancționat, pe măsură, în creații-înțepături cu scop „întăritor” (pentru electorat) și muștrător (pentru *pretendenții coroanei*). În tot acest spectacol hilar și umilitor, cel care suferă este cetățeanul. Funcționarul, alesul, „dulăii” – iată tipologii pe care omul obișnuit le detestă și nu le găsește explicația numirii „sus”, în funcție.

Desprindem din volum câteva rânduri-stare de fapt ce grăiesc de la sine:

Dorința alegătorului

Oare unde este omul
Ce merită să fie ales?
Noi de mult îi ducem dorul
Celui fără interes.

Unui funcționar ce întârzie

La serviciu întârzii mereu
Având probleme la sculat.
E și normal să-ți fie greu:
O viață ai lucrat la... STAT.

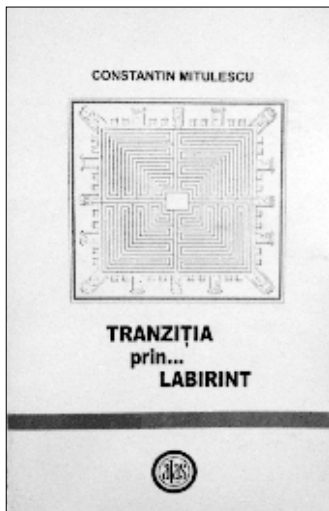
Unui ales care și-a uitat promisiunile

Frumos era atunci în toamnă
Când le vorbeai de electori
Ei neștiind că-n mare taină
Cu diavolul ai să te-nsoari.

Poftim de caută acul într-un car cu fân sau aspiră la imposibil: conducător incoruptibil, politician onest!

Autorul încheie cu gânduri optimiste și cu poavața de a nu uita ce este omenia, arătându-se înțelegător față de greșelile omenești dar împotriva persistenței în eroare – prostia impardonabilă. Ca întotdeauna, speranța moare ultima și se mai crede, încă, în capacitatea de a fi stârpit răul arătat cu degetul și ridiculizat. Cel puțin, încercăm... prin toate mijloacele posibile să tragem un semnal de alarmă asupra *stării de asediu* care ne-a cuprins țara, viața, sufletele. Până la întrezărirea luminiței în plină beznă mai este de îndurat; României îi este urgent necesar un fir al Ariadnei.

Trecător prin tranziție,
Eliza Artene

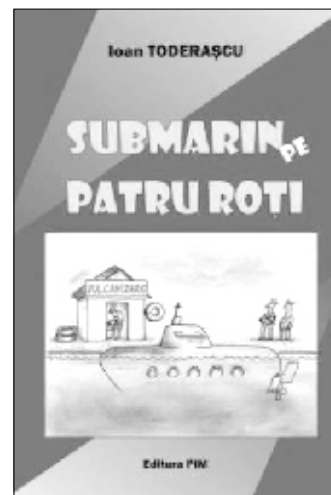

Cunoscutul epigramist **Ioan Toderașcu** a obținut din 1998 până la această dată 78 premii naționale la Festivalurile de umor. Volumul „Submarinul pe patru roți” a primit la Festivalul Umorului „Constantin Tănase”, de la Vaslui, 8-10 octombrie a.c., distincția INSTANTIA EST MATER DOCTRINAE, iar la Târgu Jiu, Premiul pentru cea mai bună carte de epigramă a anului, la Festivalul național de umor „Ion Cănovoiu”, ce s-a desfășurat între 21 și 23 octombrie a.c.

La Slatina, la 21 octombrie 2010, a avut loc Festivalul „Oltenii și... restu' lumii” (ediția a XVI-a), unde Ioan Toderașcu a obținut Premiul I, la secțiunea epigramă.

S.C.

Ecaterina CHIRICA

Lecturi: *Valori spirituale tutovene*, de Traian Nicola Vol. 5 (M-P) și 6 (R-Z)

Am citit cu mare interes ultimele două volume din *Enciclopedia* regretatului profesor Traian Nicola. Le-am primit de la Didița Antonescu, prietena mea, fosta colegă a autorului, bârlădeancă și ea.

*

Mi-a fost foarte ușor să citesc volumele, datorită faptului că totul este scris într-un stil curat și deosebit de accesibil.

M-a impresionat numărul mare de personalități legate de orașul Bârlad, dintre care multe știute de mine.

Îmi permit să amintesc doar câteva:

Lucia Sturdza-Bulandra, artistă și directoare de teatru, pe care am văzut-o în numeroase piese.

Pamfil Șeicaru, ziarist, documentarist, editor, scriitor, politician, om de cultură.

Nicolae Tonitza, pictor, profesor, decan, pictor de biserică. Am aflat că artista emerită Nineta Gusti îi era nepoată.

Alexandru Vlahuță, scriitor (prozator, poet) cunoscut din manualul de limba română studiat în liceu.

Am avut marea bucurie de aducere aminte a perioadei când am fost studentă la Facultatea de Chimie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, unde i-am avut ca asistenți pe doi dintre frații Mastacan.

Gheorghe Mastacan, asistent la Catedra de mineralogie și **Constantin Mastacan**, asistent la catedra de Chimie analitică.

Am cunoscut în Iași familia Plăcișteanu, fără să știu de legătura lor cu orașul Bârlad.

Gheorghe Plăcișteanu, academician, profesor docent în medicină, om de înaltă cultură și cei doi copii ai săi, Sorana (n. 1921) și Ginel (1924), ambii din aceeași generație cu mine.

Despre Sorana am aflat că pe lângă faptul că era un rezor de mare valoare, era și inginer chimist.

De multe ori eram intrigată că ea în anumite situații era prezentată cu numele **Sorana Coroamă-Stanca**, fără Plăcișteanu, nu am înțeles de ce.

În legătură cu **Gigel Plăcișteanu**, medic ortopedic, m-a impresionat viața scurtă și nemiloasă pe care a trăit-o.

Paul Pruteanu, profesor, doctor în medicină.

Nu am știut că l-a chemat, după origine, Solomonovici Pincu.

Am aflat cu mare bucurie și aducere aminte de Dl. **Ștefan Procopiu**, academician, profesor doctor docent în fizică, inventator, cercetător, doctor „Honoris Causa”, decan al Facultății de Chimie din Iași, pe care eu am urmat-o și am absolvit-o în anul 1950, avându-l profesor.

A fost profesorul pe care l-am apreciat nespuse de mult, considerându-l cel mai valoros profesor al meu din timpul facultății, pentru prelegerile deosebite pe care le ținea și pentru cursurile sale, care m-au ajutat în aprofundarea noțiunilor specifice.

Așa s-au explicat și calificativele maxime căpătate la colocvii și la examenul de la acest curs.

O surpriză deosebită am avut când am citit cele scrise despre prof. **Vasile Rășcanu**, medic, academician, profesor doctor, edilul IMF Iași. Am fost colegă de facultate și prietenă cu fiica dumnealui.

Mărturisesc că în perioada când eu eram studentă la Facultatea de Chimie, iar profesorul Rășcanu era rectorul Facultății de Medicină Iași, nu știam despre dumnealui decât că era un profesor sever și că i se spune „Moș Rășcanu”.

Am rămas impresionată citind despre enorma activitate științifică, precum și de contribuția deosebită la refacerea și dezvoltarea spitalului Sf. Spiridon și a Facultății de Medicină Iași.

Pe drept cuvânt i s-a spus edilul IMF Iași.

Ca o concluzie asupra celor citite în cele două volume ale „Enciclopediei Bârlădene”, este admirația pentru deosebita activitate de a populariza personalitățile bârlădene, cu drept cuvânta „valorilor spirituale tutovene”.

Un oraș precum Bârladul, cu un trecut încărcat de spiritualitate și cultură, nu și-a refuzat sau uitat istoria.

Vasile FETESCU

Surori îngemănate

Când am început să mă *hrănesc*
cu poezie,
am descoperit,
strecurate în ea,
idei și arome
de filosofie.
Așa, ca o boare,
de profunzimi și înțelesuri
întregitoare.

Pe măsură ce în cunoaștere
am înaintat,
m-am luminat
că înțeleapta și abstracta filosofie
este decorată
cu lirică
și culori
de poezie.

Poeții și filosofii
sunt în deplină
dreptate
când spun că poezia
și filosofia
sunt surori îngemănate.

Marcel CUPERMAN

Agonie de iarnă

Triste-s lacul și pădurea
Unde fulgii toți se-mbată
Și se poticnesc de-o cioată
Când de vânt sunt duși aiurea.

Gri-i văzduhul peste glie
Unde corbii strânși la clacă
Pe o dezvelită cracă
Croncăne din temelie.

Transparent e geru-n piele
Ca o sticlă de palincă,
Iar piciorul în opincă
Duce-un dor de obiele.

Trist e satul sub tăciune
Adunat la-nmormântare,
Când se-aude-n dealul mare
Un ecou de rugăciune.

Festin

Îngropându-și fața udă
Printre buzele cărnoase,
Limba gustă din agudă
Și din murele-i zemoase.

Degetele amorțite
Culcă tufa ce se-ndoaie,
Nările sunt ameteite,
Iar pe frunte curg șiroaie.

Aburii din membre nude
Înmuiate de căldură,
Întâlnesc dorințe crude,
Șoapte de plescăitură.

Geme gura de plăcere
Pe o muzică-n surdină,
Pofta mișcă-n trup viscere
Și le umple-n gelatină.

Păzitorii veșniciei

Iriși lungi cu pleoape reci
Și pupile de opal,
Adumbresc de-un soare pal
Pietre nemișcate-n veci.

Lungi alei cu șir de plop
Și bănuțe ruginii,
Poartă mirii-n veșniciei
În acord cântat de popi.

Turla dangătelor seci
Stă de strajă sus pe deal,
Vântu-și plimbă tristul val
Semănând frunze-n poteci.

Precum vajnicul haiduc
Făr-un sigur adăpost,
Cerșetorii stau la post,
Lumânări ce-ncet se duc.

Păzitori de timp etern,
Efemeri din an în an,
Vă închin o rugă-n van
Pentru rostul vostru tern.

Pe cărări hegeliene

În căsuța strămoșească
Unde-și plimbă umbra gloata,
L-am văzut mai ieri pe tata
Ce venise să-mi vorbească.

Era slab, cu barba lungă,
Ca un ciobănaș de doină,
Obosit de-un drum cu moină
Ce-l împiedică s-ajungă.

„Fiul meu, sunt numai scrumul
Unui călător pe vreme,
Dar îmi car destule gheme
Să nu-ncurc prin timpuri drumul.

Sunt plecat de trei decenii
Și cu mine-s mulți grămadă,
Toți cu suflet de baladă
Adunați de prin băjenii.

Ne-au promis c-acolo-n zare,
Zare ce nu se termină,
Vom găsi clipe-lumină
Și un loc de așezare.

Eu mă duc să-mi car păcatul
Prins sub barba ancestrală
Și-o să stau în catedrală
Sau voi moșteni umblatul.”

L-ascultam în gât cu noduri
Și cu lacrimi mici pe gene,
Pe cărări hegeliene
Pașii lui una lungi poduri.

Emil NEAGU

Florentina Coman, „Pentru tine, domnișoară”,

Casa de editură „Viață și sănătate”, București – 2009

Născută la Hârlău, licențiată în psihologie, stabilită în Râșnov, Florentina Coman este la prima ei carte pe care o dedică Valeriei, fiica ei.

Iubitoare de oameni, de natură, visează o lume mai bună.

Cât de bună?

Atât cât ne-o facem noi!

Venită „desculță” în viață, autoarea ne dăruiește o lecție de iubire, nu numai pentru Valeria.

„Dăruiesc fiicei mele aceste gânduri, precum și tuturor fiilor și fiicelor pământului care vor zăbovi, o clipă, asupra acestor rânduri.”

Foarte scurtele capitole încep invariabil cu adresarea Mamei către „copilă”.

Urmează apoi confesiunea din

care „Domnișoara” trebuie să tragă concluzii. Și nu numai ea.

Mesajul Florentinei Coman, oarecum didactic, este acesta: „Învață de la oameni ce-i frumos și drept...”

„Învață de la păsări să zbori!”

„Lasă-ți sufletul să se înalțe spre cer...”

„Iubește oamenii, respectă-le opinia, adu soare în viața multora ca să fii mereu în lumină și căldură.”

Sigur, la prima carte sunt inerente problemele de construcție și stilistică.

Rămâne mesajul, acest dar de sensibilitate și ținută morală.

„Desculța” din Hârlău ne face mai bogați dăruindu-ne din sufletul ei. O așteptăm cu următoarea carte.

Elena POPOIU

Un altfel de roman : *Conversații încercuite*, de Roxana Galan

„Dincolo de lumea umană, de universul vizibil, nu există legi și convenții, nu există cercuri. Acolo ar trebui să vrem să ajungem”...

Prea reflexiv, ca să atragă în primul rând prin *story*. Prea dialogat, ca să fie doar confesiune. Prea bogat în izbucniri lirice, ca să fie doar eseu. Prea încărcat de sevă vitală, ca să fie doar o culegere de panseuri despre lumea dinăuntru și din afară. Presărat cu prea multe capcane naratologice și devieri de la normativele genului, ca să putem pune altceva decât puncte de suspensie sau semnul întrebării după subtitlul *roman* propus de autoare.

Greu, așadar, de încadrat într-un pattern al genului, altfel tot mai încăpător, *Conversațiile încercuite* ale doamnei Roxana Galan vin și cu o provocatoare - pentru că neașteptată - modalitate de a privi raportul narator-personaj.

Cele cinci capitole (*Începuturile, Prietenii, Visele, Iubirile, Cercurile*) – desemnând deopotrivă timpi de viață și motive tematice – construiesc o armătură narativă urmând fluxul unei povești de iubire ai cărei protagoniști întrețin și un pasionat dialog ideatic. Pătrundem în această armătură, încercând să nu ne pierdem în mrejele unui subtil joc al persoanei:

Te-ai născut la capăt de lume sau la începuturile ei, trezindu-te pe pământul moale, binecuvântat de Dumnezeu (p.11) [...] *Aici o adusesseși prima dată pe Eva* (p.16).

Peste doar o pagină, această persoană a II-a, în care îl identificăm pe protagonist, trece, printr-un abil glissando, la persoana I, a aceluiași personaj masculin care rememorează, își scrie / descrie iubirea adresându-se, la persoana a II-a, unei iubite mereu *en présence*.

Curajul autoarei este de a fi încredințat rolul de narator celui *fără de care iubirea nu ar fi fost posibilă* (cum declară în dedicația cărții). Ea se lasă evocată de iubitul evocat, îl privește privind-o, fără se feri pudibond de temperatura uneori aprinsă a evocării, dornică doar să recupereze un altfel de *edificiu imens al amintirii*, având forma unui dialog animat dintre un EL și o EA ale căror partituri sunt interșanjabile și totuși distincte:

- *Eu nu pot trăi fără scop, fără semnul pe care-l voi lăsa în univers, pentru care am venit aici și pentru care timpul meu va rămâne în el...Nu sunt doar un fir de praf, ci o inteligență ce compune și întregește lumea, sunt o părticică din misterul ei.*

- *Îți dai seama cât de multă iubire a fost în univers și cât de puțină am primit fiecare! Chiar și așa, cât de greu facem față când descoperim nesfârșirea!*

Cei doi își ating unul altuia, dar nu se însingurează de ceilalți. EA cu deosebire își trăiește intens prietenii de liceu, de Alma Mater, de post-studenție. Sunt memorabile paginile descriind întâlnirile cercului de prietene, în care momentele de analiză și introspecție capătă uneori tonurile

grave ale unei terapii de grup (autoarea numește operațiunea „marea descărcare” sau „sub microscopul grupului”).

Noua carte a colegei de breaslă Roxana Galan este una intens reflexivă, dialogul ideilor - îndeosebi filosofice și morale - care îi înalță pe interlocutori *au-dessus de la mêlée*, ajutându-i să înfrunte cenușiul lumii imediate. Autoarea reconstituie credibil și percutant, cu ironică distanțare, imaginea României anilor 80, cea a cozilor la toate, a chinurilor și aranjamentelor pentru orice, a cenzurii, din care, totuși, romanticii incurabili și idealiști ai generației

tinere se abstrăgeau, trăindu-și subversiv libertatea de gândire. Conștient sau nu, ei își induceau ideea că nu există cenzură de netrecut, câtă vreme se pot procura cărți interzise, există deja xeroxuri, studenții au deja aparate video, nu se pierd spectacole de teatru sau film, concerte, reprezentații gen *Divertis*, și, mai ales, în cercuri ferite de ochi și urechi oficiale, cu nonșalanța și spiritul de frondă proprii vârstei, se ascultă *Voci libere*, dar și muzică tânără, se critică, se comentează, se dansează, se râde.

În termeni tranșanți este judecată lumea în sens macro, orânduiri care s-au succedat fără ca omul să fi învățat din greșeli. A spune că iadul e printre noi e *infim*, consideră autoarea; ajunge să acceptăm să privim prin *oceanul lumii* spre a constata că frumosul din ea nu l-a

salvat pe om de răul de care e încărcată existența lui ca specie. Într-un rezumat necruțător al istoriei omenirii, Roxana Galan ne cere să privim la *rugurile pe care sfârșie carne vie*, [la] *pădurile de spânzurători sau de cruci cu sute de răstigniți*, [la] *câmpurile de măcel ale războaielor, de la Troia și „mirifica” Romă, până la războaiele de treizeci, de o sută de ani, la revoluțiile franceză sau americană, războaiele napoleoniene, cele mondiale*; un rezumat în care cucerirea Americii e privită drept *cel mai mare genocid din istorie*, și din care nu lipsesc *lagărele comuniste, hitleriste, post-comuniste*.

Cu aceeași vehemență sunt puse la zid ignominii comise secole de-a rândul în numele *conservării civilizației*:

Romanii au furat de la greci și de la toate popoarele cucerite, francezii au furat de la egipteni și de pe aiurea, germanii de la francezi și de pe aiurea, rușii de la germani și de pe aiurea, americanii de peste tot.(p.162)

Elogiind *frumusețile și mințile cuceritoare, care ne măgulesc privirea și intelectul*, autoarea nu se ferește să vadă în afund *colcăind mizeria umanității și să dea următorul, brutal, verdict-avertisment*:

Lumea noastră e un imens lagăr în care încă se mai experimentează cum e mai bine să reduci din populația care și

→
aşa s-a înmulţit peste măsură! (p.160)

La fel de fără iluzii priveşte autoarea progresul, ştiinţele pozitive şi tehnologia care, în opinia sa, au fost şi sunt răspunzătoare pentru îndepărtarea omului de ceea ce îi fusese menit: să privească spre cerul înstelat de deasupra şi să vegheze asupra legii morale dinăuntru. Ori, în loc să-l lumineze, ştiinţa l-a orbit, căci *face azi totul fără să aibă ştiinţă de nimic* (p. 162). Omul o *poartă pe şi în cap*, dar sufletul îi e mutilat, bântuit de *poftă nestăpânite, vulgare* (p. 161)

Iată de ce eroina, în fapt autoarea, regândeşte permanent tot ce o înconjoară, îşi face o regulă din a încălca regulile şi refuză să creadă că viaţa înseamnă supunere, tihnă, plictis. Pentru a înţelege, dincolo de *definiţii dicţionăreşti* (p.165), că *viaţa poate fi filmul acela din fiecare clipă a universului pe care să o înfrumusezezi cu strădania ta* (p. 128), este însă nevoie de un nou decalog, multiplicat:

Să accepţi pur şi simplu ceea ce ți se întâmplă, să nu regreti, pentru că regretul este întotdeauna tardiv, să te bucuri pentru cea mai banală reușită și să dorești mai mult, [...] să nu te izolezi, să comunici, să te lași inspirat, să încerci mereu ceva nou pentru tine, să ajuți, să nu te oprești niciodată, [...] să sari peste obstacole, depresii, neîmpliniri, să repari și să revendici [...] să mergi înainte uneori în zadar [...], să primești și să dai, să te mulezi după alții ca să rămâi tu însuși [...], să renaști din căderi, să nu te prăbușească nimic definitiv, să muncești fără gândul la recompensă [...], să te consumi, să te bucuri, să plângi, să încerci uitarea și reamintirea, să bei din toate izvoarele vieții [...], să existe fără încetare prin ceea ce iubești, prin cei pe care-i iubești [...], să mori fără regret și să te împrăștii în univers strigând: Este al meu! (p. 165)

Autoarea emite aceste sentințe cu certitudinile rebele care a ales demult să *rupă cercul de fier al existenței*, înțelegând prin aceasta căutarea propriului drum, ironizarea

falselor valori și păstrarea celor eterne, ruperea de timpul istoric - unic mod de a se apropia de eternitate. Călea pe care a ales-o este revolta și, declară ea, *chiar dacă unii spun că nu folosește la nimic, cred că ea te face să mergi mai departe, nu neapărat înainte, mai departe, în orice direcție [...] N-am fugit niciodată de drumurile întortocheate, ba chiar mi le-am creat, ca să simt ca trăiesc.* (p. 228)

Luasem cunoștință, chiar din primele pagini ale cărții, de existența unui „plan de acțiune” în trei puncte : *Confundă-te cu ceilalți, dar rămâi așa cum ești! Caută-i pe cei asemeni ție! Sparge cercul de fier!* (p. 26); în completarea acestuia, rebela protagonistă îi scutură zdravăn pe *bieții slujbași ai măreției statului democratic*. Intenția autoarei este de a le mai da o șansă celor încă neconvinși că sunt captivi, și nu beneficiari impenitenți ai tehnologiei care, în pași lenți dar perfizi, le îmbolnăvește deopotrivă spiritul și trupul :

Sculați-vă, fraților întru terfelire! Luați-vă cataracta de pe ochi! Operați-vă la creier! (p.161), le strigă tunător. Trezirea o așteaptă însă doar de la cei *preocupați de ceea ce se află dincolo de lucruri* (p. 230). Dar ar fi de ajuns, pentru fiecare din noi, să aflăm măcar că dincolo de lumea vizibilă nu există convenții, nu există *cercuri*, pentru a începe să vrem să ajungem dincolo de înlănțuire.

Poate că nu sunt mulți cei care, văzând că lumea e o închipuire, ar alege să atribuie sentimentelor ceea ce e real. În cartea Roxanei Galan, EL și EA, dar și alții ca ei, oricât de puțini ar fi, au făcut această alegere: de a vedea țelul suprem în iubire, *singura care a fost mereu necondiționată de timp, de istorie.* (p. 230) Purtate în limbajul iubirii, conversațiile lor încercuite se întâlnesc tot în iubire: cea în fața căreia *toate galaxiile dau înapoi înspăimântate.*

Înainte de *Primul final* al unei cărți care sperăm – și îi dorim autoarei – să aibă continuare, pentru EI doi doar, timpul e salvat, iar fericirea e în EI și e pretutindeni...

Petruș ANDREI

Codrul ni-l tăiară

Vai de biet poporul!
Vai de biata Țară!
Răii cu toporul
Codrul ni-l tăiară.

Vai de biata floare
Singură-n poiană,
Fără soare moare
Sub o buruiănă.

Vai de păsărele,
Cuibul li-l stricară,
Nu mai știu nici ele
Când e primăvară.

Codru-nstrăinară
Tăbărând pe dânsul
Și în frunza rară
A rămas doar plânsul.

Ne-a învins securea,
Pribegiră cucii,
Unde ni-i pădurea?
Unde sunt haiducii?

Și s-a pornit atunci de-odată vântul

Și s-a pornit atunci de-odată vântul
Sufla în munți și-n văile campestre,
Gemea în sobe ori bătea-n ferestre
Și, într-o clipă, străbătea pământul.

Fierbeau pe mare valuri uriașe
Și ochi sticloși luceau de groaza morții,
Corăbii mari, lăsate-n voia sorții,
Se-nspăimântau de stâncile vrăjmașe.

Plutim și noi ades pe mare calmă
Și viața ni se pare-o zi de vară
Doar până când Eol deschide sacul

Și ne trezim striviți de vreo sudalmă,
Tărâți în glod de lumea ordinară
Și dăm mereu tot înapoi ca racul.

Canon

Vom plăti, fără-ndoială,
Pentru ce-am făcut,
Pentru fiece greșală
Chiar dacă n-am vrut.

Despuiati, suind pe-o scară,
Vom fi judecați:
Vinovații-n foc și pară
Iar ceilalți iertați,

Însă mare li-i năpasta
Unora din noi:
Pățimim pe lumea asta
Pentru cea de-Apoi.

Din bucata mea de pâine

Căinii nopții merg pe lângă mine
Că am pâine albă-n buzunare,
Pe bandit ei l-au simțit că vine
Să-mi înfigă șișul în spinare.

Dintr-odată părul își zbârliră
Cu-al lor urlat îngroziră seara
Și pe cuțitar mi-l fugăriră
Că adulmecară-ntr-însul fiara.

Căinii simt în toată-a lor făptură
Răii-ndeosebi și infractorii
Și-mi voi rupe pâinea de la gură
Să-mi hrănesc, de-aceea, slavatorii.

Teodor OANĂ

Geanta maro

Ieri am văzut la lucru soldați făcând repetiție pentru ceremonialul de mâine, 9 Mai.

Efectivul militar prezent a fost destul de modest: trei plutoane cu câte un căpitan în frunte și un locotenent colonel care, aflat pe trotuar, dădea comenzile necesare. Soldații se aliniaseră câte patru în rând, ca să sporească în lungime dimensiunea unui pluton. Pentru buna desfășurare a repetiției, fusese restricționată circulația vehiculelor pe bulevard, pe banda 1 a sensului de mers, sarcină încredințată poliției rutiere.

La locul rezervat oficialităților se aflau câteva persoane, între care l-am remarcat pe primar, venit să se asigure că repetiția se va desfășura în cele mai bune condiții.

Mă aflu în vecinătatea acestui grup, împreună cu alți privitori, dornici să asiste la repetiție. Soldații așteptau comanda de pornire. S-a auzit această comandă, plutoanele s-au pus în mișcare, iar când s-au apropiat de "grupul de oficialități", tot la comandă, soldații au început să bată pas de defilare. Căpitanii din fruntea plutoanelor au salutat ostășește. Tocmai când se apropia de noi primul pluton, numai ce apare un maidanez din gardul viu care desparte trotuarul de restul parcului și se repede cu un lătrat puternic la picioarele căpitanului, așa cum fac maidanezii când aleargă să-și vâre colții în roțile mașinilor aflate în mers. Căpitanul strânge din dinți, bate pas cadențat, câinele continuă să latre și gata-gata să-l muște de picior. Observ o grimasă pe fața căpitanului, încă rezistă asaltului canin, șuieră printre dinți o înjurătură, dar maidanezul își face numărul în continuare. Martorii de pe trotuar încep în zadar să alunge câinele cu vorbe și gesturi. Văd pe fețele lor expresia unei mâni față de aceste patrupeze, care au devenit un pericol public, dar ce pot face mai mult? Întorc privirea spre primar și-l văd și pe el strigând la câinele care atenta la integritatea căpitanului. În acel moment, căpitanul a renunțat la salut, s-a întors spre câine și l-a lovit cu bocancul în falcă. Maidanezul s-a rostogolit schelălăind și a dispărut în gardul viu de lângă trotuar. Se consumase o situație dramatică, dar și comică. Prea puțini au fost cei care au râs de această întâmplare nefericită, petrecută tocmai la repetiția pentru parada militară. Însă nu m-am mirat auzind în spatele meu o voce de femeie: Vai, câtă cruzime! Întorc capul să văd cine e în stare de o așa apreciere. O doamnă între două vârste căuta să-și liniștească potaia ținută în lesă și care lătra ca răspuns la schelălăielile maidanezului.

Astăzi, întorcându-mă din oraș, mă oprește în fața blocului o doamnă care locuiește în cartier, cu care mă cunosc din vedere și care îmi răspunde foarte amabilă la salut.

- Domnule profesor, la dumneavoastră veneam.

Fac ochii mari, a mirare.

- Sunt sigură că n-o să mă refuzați.

- Cu ce? întreb eu curios.

Observ că fața doamnei exprimă o multitudine de stări: de revoltă, de indignare, dar și de curtoazie.

- Să vă explic. Este vorba de o acțiune de protest la adresa primarului, care e un om fără suflet. Așa ceva n-am întâlnit până acum. Poate nu știți ce a făcut ieri după-amiază.

- Nu știu, zic, eu l-am văzut pe primar tot ieri, dar până în prânz. Era...

- Să vă spun eu. Primarul a pornit ieri după-amiază o acțiune de ecarisaj în tot orașul. De unde o fi scos atâția hingheri, nu-mi pot explica. Avea datoria să ne informeze și pe noi...

- Care noi? întreb eu nedumerit.

- Noi. Asociația „Cuțu, cuțu”. Suntem filiala municipală a unui ONG național de profil. Nici nu ne-a informat unde a dus câinii. Adăpostul existent are capacitate redusă, ca și posibilitățile de întreținere. Se poate așa ceva?

- E vorba de adăpostul pentru câini?

- Nu. E vorba că i-au prins hingherii. Nu mai spun cât de mult i-au stresat. E de-a dreptul revoltător. Ce ziceți, îmi dați o semnătură?

Doamna scoate din geantă un dosar și un pix.

Dacă n-aș fi fost martor la întâmplarea de ieri de la repetiția pentru parada militară, poate că nu mi-ar fi trebuit mult timp ca să răspund privirii cu care doamna mă îmbia să semnez. Am privit-o cu un zâmbet schițat în colțul gurii și am întrebat-o:

- Dumneavoastră ce funcție aveți la această asociație?

- Sunt președintă.

- Frumos. Felicitări. Îmi imaginez că aveți rezultate deosebite...

- Dacă ați ști cât suflet depunem...

Și în timp ce doamna îmi explică, îmbujorată, cum se îngrijește de așezământul caritabil pentru maidanezi, eu nu-mi pot lua ochii de la geanta maro a doamnei.

- Vă place? întrebă doamna încântată de atenția pe care i-o acordam genții.

- Cum să nu. Cunosc bine marfa. Are și nevastă-mea una la fel. E chinezească. E din piele de câine.

- Vai, dar e oribil ce-mi spuneți! Nu mă așteptam, domnule profesor!

- Doamnă dragă, zic eu ca s-o îmbunez, credeți că gențile și poșetele de import sunt făcute numai din piele de crocodil?

Doamna mi-a întors spatele și s-a făcut nevăzută. Parcă văd că n-o să-mi mai răspundă la salut.

Constantin HUȘANU

Lexicologie derutantă

Treceam strada regulamentar, pe zebra, pe verde, dar mă durea un picior și pașii îmi erau pe măsura putințelor.

Un șofer grăbit, unul din acei lipsiți de răbdare și țopârlan, scoase capul pe fereastra „Logan-ului”, cap protejat de o șapcă leninistă din piele roșietică, și-mi adresă un „îndemn” pe care, naiv cum sunt, l-am interpretat mot à mot:

- Mișcă-ți fundul mai repede în p... măți!

- Ce zici? – întreb oprindu-mă pe mijlocul trecerii de pietoni.

- Du-te, măi, în p... măți mai răpidi!

N-am priceput de la început imprecizia și m-am dus direct la mama cu o mutră tâmpă și înainte de a intra unde fusesem trimis, am întrebat-o:

- Mamă, uite așa și pe dincolo... Se poate?

Mama mă privi consternată, își șterse fruntea de niște broboane apărute instantaneu și abia mai putu rosti printre dinți:

- Pleacă de aici, măi boule!

M-am privit atent și nu semănam deloc cu ce mi se spuse că aș fi. Totuși intrasem la idei. Mai citisem eu niște cărți ale unor prozatori absurzi, Kafka, mi se pare, și tot așa personajele, din oameni cum erau, se metamorfozau în alte lighioane. Dacă intrasem și eu într-un proces de, ducă-se pe pustii, și nu-mi dădeam seama? Pe cine să consult, pe cine să consult? Era în joc reputația mea de pământean. M-am dus la un specialist, la directorul Grădinii zoologice. I-am mărturisit secretarei că am o problemă de viață și de moarte și femeia, bună la inimă cum era, mi-a facilitat imediat întrevăderea.

- Despre ce-i vorba? – mă întrebă directorul, un bărbat între două vârste, cu o mustață în furculiță, dispus să-mi asculte problema de viață și de moarte – după cum îl informase secretara.

- Domnule profesor, eu sunt un bou?

Mustăciosul mă privi lung, apoi ca să-și umple pauza necesară unui răspuns academic, își aprinse o țigară cu gesturi lente, după care îmi spuse scurt și sigur pe afirmația sa:

- Dacă mă mai întrebi odată, mai că aș crede...

Și în timp ce-mi arăta ușa, spre care m-am îndreptat imediat, îmi mai suflă în ceafă:

- Du-te la păscut și-ți vei răspunde singur!

Ce să fac? Trebuia să rezolv problema. Dacă devenisem bou și nu mă mai primea nimeni la serviciu? Chiar că trebuia să pasc... Nu departe de grădina zoologică se afla un izlaz spre care m-am îndreptat aproape în fugă, dar nu prea avea iarbă pentru că o păcuse cireada satului aflată chiar la fața locului. Căutând un petic de fâneță mai apetisantă, mai fragedă, că nu stăteam prea bine cu dantura, mă trezesc cu văcarul lângă mine.

- Dar ce faci măi, rătăciturile, pe aici? – se miră văcarul însoțit de doi dulăi flocoși, cu mițele pline de scai și colții bine ascuțiți și la vedere.

- Am venit să văd dacă sunt bou...

Omul, cu o sarică pe umeri, întoarsă pe dos, făcu ochii mari cât cepele și-și trase bâta mai la îndemână, în timp ce făcu un pas înapoi, în spatele dulăilor.

Ca să-i risipesc orice temere, i-am completat informația:

- M-a trimis un director de la Zoo să mă verific...

- Nu de la Socola?

- Ce să caut eu la nebuni? Aștia nu au imaș.

- Domnule, dar aici pasc vacile...

- Nu boii?

- Nu, nu-i amestecăm. Ei au altă pășune.

- Așaa! Înseamnă că am nimerit greșit...

M-am întors nemulțumit și-am plecat fără „bună ziua” sau „la revedere”. Nu doream să mai pun la încercare și răbdarea câinilor care dădeau semne de nervozitate, adică stăteau cu coada în sus. Or știam de la un dresor că un câine cu coada ridicată este gata de atac.

Întorcându-mă spre oraș fără nici un rezultat, mi-a fost dat să zăresc doi boi la arat. Se vede că omul căpătase pământul după Revoluție, dar tractor uitaseră să-i dea. Cu un harapnic în mână, tot îndemna animalele, în timp ce-l sfîchiiua deasupra lor:

- O his, cea belit, mîncate-ar lupchii!

- Da de ce să-i mănânce lupii, bade, că văd că pui de-o pâine cu ei?

- Așa vorbesc eu cu boii mei! – răspunse el plin de năduf și îndemnă mai departe animalele, care, am observat, aveau pielea intactă împodobită cu păr alb. De ce le-o fi strigând „Cea belit?”

De fapt mai auzisem eu din mărturisirile lui Ovidiu Tomitanul, trăitor pe la Constanța acum vreo două mii de ani, că țaranii vorbeau foarte porcocos cu animalele, înainte încă de năvălirile barbare. Și obiceiul, după cum se vede, s-a moștenit din tată-n fiu până în zilele noastre. Cred că imprecaziile sunt cele mai autentice cuvinte dace sau trace. Păi copilul, după „mama” și „tata” învață imediat înjurăturile, o dată cu laptele matern. Învață și el ce aude... Astfel, s-a păstrat limba nealterată de incluziuni slave sau turcești, deși ziarele spun că rușii ne întrec în înjurături. Că ar fi campioni mondiali, că pentru stârpirea lor, un primar a instituit amenzi usturătoare. Dar măsura coercitivă n-a ținut multă vreme, pentru că nu au fost găsite alte cuvinte cu care mușicul să-și exprime durerea sau protestul în anumite situații, de altfel destul de frecvente, aproape din trei în trei cuvinte se cerea și o înjurătură lămuritoare...

Încercarea de țesălare a limbii a avut aici soarta ordonanței primăriei de la Galați, care într-o perioadă montase panouri avertizoare pe la colțuri cu inscripția: „Scuiatul interzis pe stradă!”

Dar observ că m-am îndepărtat de subiect și încă nu am aflat dacă sunt bou sau nu! Îndoiala mă rodea ca o molie în cojoc. Și nimic mai exasperant decât o idee ce-ți tulbură liniștea creierului cu insistența unei muște ce ți se așază pe nas. Tu te pocnești peste această protuberanță cu rol decorativ dar ea, obraznica, aterizează imediat la loc, pe vârful ei, unde are o sensibilitate mai ascuțită și probabil vreo secreție zaharată.

Timorat și agresat de muscă, m-am întors spășit la mama. Simțeam eu că i-am greșit cu ceva. Mă primi tăcută și îngrijorată. Probabil că intrase la idei, gândind că fiul ei o luase razna peste ogoarele limbii române pline de buruieni.

– Mamă, oi fi eu bou, dar sunt boul matale, deși în călătoria de documentare din care vin nu s-a confirmat apartenența mea la neamul bovinelor. Lămurește-mă să nu mor prost. Sunt totuși un biped homoid sau un patruped bovin?

– Trebuie să știi, băiete, că există două funcțive care contractează funcția semiotică: expresia și conținutul, intră în aceeași relație cu această funcție: ele există numai în virtutea funcției semiotice și pot să fie desemnate cu precizie ca *forma conținutului și forma expresiei*. De asemenea, numai în virtutea formei conținutului și formei expresiei există *substanța conținutului și substanța expresiei* care apar când se proiectează forma asupra sensului, așa cum un fir întins își proiectează umbra asupra unei suprafețe netede. **Dar dacă vrei să știi...**

Nu, nu mai vreau... Îmi ajunge, suficient, chiar

prea multe explicații mi-ai dat pentru o problemă atât de simplă. Sărut mâna!

M-am prefăcut că înțeleg tot ce mi-a conferențiat, de teamă să nu mă numească iarăși bou sau poate și mai rău... vacă! Ceea ce mi-ar fi sugerat că am devenit un transsexual... Stare care nu se vede din cauza îmbrăcămintei, e drept cam fistichie, cam femeiască, dar se deduce, mai ales după rujul aplicat pe buze și cerceii din urechi. Nu doream să mă metamorfozez din nou în toate povârnișurile limbii române, despre care străinii spun că e foarte grea.

Dar am luat o decizie imperioasă care să-mi acopere insuficiențele semiotice din bagajul meu lingvistic. De câte ori mă va apostrofa sau asemăna cineva lipsit de cultură cu vreo orătanie sau animal ce crește pe lângă casa omului, menită să mă dezumanizeze, îi voi riposta prompt: „Nem tudom romano!”

Rafael-Tudor LUPAȘCU

O lume divină

O lume divină ce renaște iar și iar,
O lume creată cu dragoste și har,
O lume în care sunt oameni perechi,
Oameni ce-aleg drumul spre fericire
Sau drumul spre mâhnire.

O lume cu bolta plină de stele,
O lume cu azurul înnourat,
De ce toți de iubire am uitat?
De ce am devenit oameni care fac rău
Și Îl supărăm pe Dumnezeu?

El cu drag ne-a creat,
Ne-a ajutat și ne-a iertat.
Iar noi ce facem?
Distrugem natura
Și tot ce ne-a dat.

Ce bine-ar fi de s-ar putea,
Să fim mai buni
Și să ne-ajutăm mereu,
La bine și la greu.

Iubirea ta

Cauți și nu găsești,
Cauți și îți dorești
Să vină o zi,

O zi cu soare
Și plină de speranță,
O zi în care
Aștepți multe de la viață.

Dar cel mai mult îți dorești
Să găsești...

Oare ce-ai vrea?

Poate pe ea...
Da, am găsit răspunsul,
Cauți „iubire ta”.

Îți amintești

Anii au plecat duium
Și în ceață sunt acum...
Vremuri când erai poet
Și aveai un dor în piept.

Scriai, scriai,
O poezie de dragoste,
Alta de dramă,
Cu o fată care
Te cheamă, te cheamă...

Te cheamă și nu vii.
Te gândești
La vremuri pustii,
De care cu tristețe
Îți amintești.

Ești izolat
Cu amintirile tale,
Din vremea când scriai
Multe poezii.

Ești izolat și strigi,
Dar nimeni nu te-aude
Și tristețea te cuprinde.

Doina

La colț de stradă,
O fată plânge;
Cu lacrimile ei
Inima ți-o frânge.

Tu, Doino, plângi
Și-amarul intră
În inimile noastre.
Plângi după băieții plecați acum la oaste.

Bătrânii stau în jurul tău
Cu frunțile-n pământ.
Tu cânti,
Iar ei sunt triști și plâng,
Că li s-au dus băieții iară
Să moară pentru țară.

Femeile torc
La umbra unui pom bătrân
Și cu lacrimi
Udă pământul cel bun.

Mergi în rând
Cu oamenii pe câmp,
Cântând pe lângă boi,
Iar boii înțeleg
Tristețea dintre noi.

Doino, glasul tău
E-ncântător,
Cânti și ceru-i plin de nori...

Să nu ne părăsești,
Că te iubim.
Tu cânti
Și noi trăim.

Petruța CHIRIAC

Apropo...de...!

Încet, încet lumea se schimbă. Istoricii și presa continuă, televizat, să dezbată public, pe canale diverse de televiziune, documente ale evenimentelor din 1989, gășind mediatic și martorii.

Genericile sunt adevărate oglinzi ale „Semafoarelor” din școlile antidecembriste...iar pe malul mării, pălăriuțele, oferite de casele de modă, se schimbă și ele. Absolut concurențial...Ba și „bastroanele”...de general, dar reumatismele rămân mereu aceleași.

Și uite așa, într-o lume a copiilor de grădiniță, în schimbare, venind de pe litoralul însorit, cu gândul la viitoarele alegeri, suntem invitați de posesorii unei vile...de cartier.

Ei, nu-i chiar așa ! Este,de fapt, o mică fermă la marginea urbei moldave, pe unde altădată ne purtam pașii de jurnaliști, și de pe terasa căreia o bunicuță își alunga cu o nuielușă mâțele. Iar feciorul? Acesta alegea optimist, lângă ea, bobul de fasole românesc de cel unguresc, de import.

Și ce ne aud nouă, invitaților, urechile, fiind de Ziua Ancuței, aici?

- Tăticul meu e plecat în Spania, dar a venit acum.
- Și acolo muncește? Întreb eu, care terminasem de curând un reportaj intitulat „Texte și contexte”.

- Da, să-mi cumpere mie de toate. Și pufuleț și bomboane, spune fetița.

- A, deci are servicii.
- Are...și servicii în Spania, se alintă micuța, firesc... pentru că despre România aude mai rar, gândesc eu. Toate jocurile și firmele având nume străine, profesorii au obosit să le mai enunțe, iar cei din Televiziunea Publică, de atâta gâlceavă asupra a ceea ce este și ce nu este o societate de geniu, au mai trecut și ei în neființă. Pentru că bobul de neghină îl vor distinge, anul acesta...discutăm noi, „Cine credeți”?

Primarii. Micuța știe să numere banii, pe care mi-i arată. Ea trebuie să fie vedetă, ca să nu rămână în țara ei...și fără pufuleț, și fără ...ori, Doamne fereste, acolo..o „obscură”.

Ei,dar ce mă gândesc eu la cuvântul acesta, greu....

Din chioșcul târgului se aud până la periferie sunetele „Imnului european”.

- Nu, domnule, e „Internaționala”, spune un domn pensionar, prieten cu tânărul care abia terminase de despărțit bobul...

Tânărul, da. În schimb, copiii....

*

Nu știi de ce îmi vin în minte, tocmai acum, cuvintele unui text afișat, pe coridorul de la intrarea în școală: „Patria e poporul și nu tagma jefuitorilor”...dar cobor scările blocului și mă cufund în șuvoiul de oameni.

Meditez, auzindu-le pe unele dintre fostele eleve, ce își dau binețe, în fața unui magazin. Își povestesc, în

același timp, despre starea copiilor lor, plecați la studii ori la muncă.

- Mai ții minte, când veneam lângă tine și tu corectai tezele copiilor, ce îmi spuneai? „Pleacă de aici” o aud pe una dintre ele, rememorând situația gingașă a copilei...

- Stăteai cu bunicul, încerca să-și scuze graba, ori răceala, în fața celeilalte, amintindu-i de timpul când ea făcea naveta la țară.

Depășesc porțiunea stradală, unde se aflau, și realizez simplu:o parte dintre tinerii noștri sunt astăzi acolo...o parte, aici.

Mă îndrept cu pasul alert spre Agenția unde îmi voi plăti cele două facturi...gășite pe birou.

Dar părinții celor care ascultă, seară de seară, printre textele știrilor reluate, dialogul prezentatoarelor, vădit îndrăznețe, la replicile politicianului interlocutor, ce credeți că spun, ridicându-se revoltați de pe fotoliu?

- Avem o țară de rahat, domnule!

Urc scările blocului vecin, rămânându-mi în minte cuvintele din joaca nevinovată a copiilor din stradă, ce își gratulau colegii cu: „Bă, homosexualule”!. Renunțasem și la cumpărăturile dintr-un hipermarket, apărut peste noapte, în zonă. Suntem într-o pivniță, oarecum balcanici, nu? Și nu vreau să-mi curgă prea multe lacrimi de amărăciune. Dau bună-zia și-l aștept pe cel din fața mea, atentă. Dar aici va trebui să ascult, cu răbdare,retorica altei tinere pe final.

- Dragul meu, nu ți-ai făcut nici o tema! îi reproșase, probabil, în ziua aceea tânăra de la calculator fiului ei, elev în clasa a IV-a. Doamna învățătoare mi-a spus că astăzi, la ora de istorie tu ...Și el mă privește doamnă, într-un fel anume, pe gânduri. Și știți ce replică îmi dă, doamnă? mi se adresează tânăra mai mult mie, știind că lucram și la ziar.

-Dar nu spui tu și tata, când va supărați, că avem o țară de „rahat”?

Ei, da, despre mașina fițoasă din fața blocului X o auzisem și eu pe micuță, călătorind, alături de mama ei, într-unul dintre autovehiculele înmatriculate urban, și chiar despre cuvinte ceva mai teribile, împrumutate bunăoară din bagajul desenelor animate:”oportunități”, „fascinație”, dar îmi vin din nou în minte...

Cum, domnule, se repetă povestea cu „ai noștri tineri...” sau să nu mai spunem continuarea?

Îmi iau la revedere și mă îndrept spre parcul unde se va clădi o nouă bisericuță. Pe o bancă o fetiță, o ruga insistent pe mama ei:

- Mami, hai sa recapitulam...Probabil o poveste sau o lecție ...

- Taci din gură, că mă doare capul, o repede mama.

Fetița privește la mine, și după un timp de tăcere, mama o apropie la pieptul ei. Cât de bine se simțea acolo copilul! M-am ridicat pentru că nu vroiam să mi se citească în ochi gândurile.

Ștefan EPURE

Lacrimi pentru Herța

Întâmplător, zilele acestea am avut în mână volumul de poezii *Lacrimi pentru Herța* al Georgetei Jacotă. Titlul m-a trimis de îndată la condiția românilor din dreapta și din stânga Prutului, la marii poeți Grigore Vieru recent plecat "să moară puțin", la Bucovina lui

Eminescu, la Cernăuți. De asemenea, mă trimită cu gândul la ce-mi povestea mama care, într-o călătorie cu trenul la Cernăuți era să rămână departe de copilași și de casa ei - în apropierea leagănului copilăriei lui Ștefan cel Mare - Borzești, din satul Negoiești, azi comuna Ștefan cel Mare, să fie înecată, cu tot cu vagonul în care se găsea (dacă nu s-ar fi mutat în alt vagon) căci, o parte din tren a fost desprinsă, (în care se găseau și evrei) sau să fie deportată cine știe prin ce ținuturi siberiene... Numai pentru cine nu se simte român n-ar putea vedea și înțelege "rana" țării care a făcut și face ca paradisul copilăriei să fie frânt, ca adolescența și maturitatea să aibă repercusiuni, ca viața - acest dar dumnezeiesc - să fie cu mult mai scurtă.

Herța, ținutul natal al scriitoarei, devine un strigăt-simbol al răpirii (ținutului și copilăriei), al dorului, al etnogenezei, al iubirii, al luminii, al visului, al mormintelor, un topos în adevăratul sens al cuvântului. Astfel, Herța e universul, e grădina edenică, e "acasă" românilor ocupată abuziv.

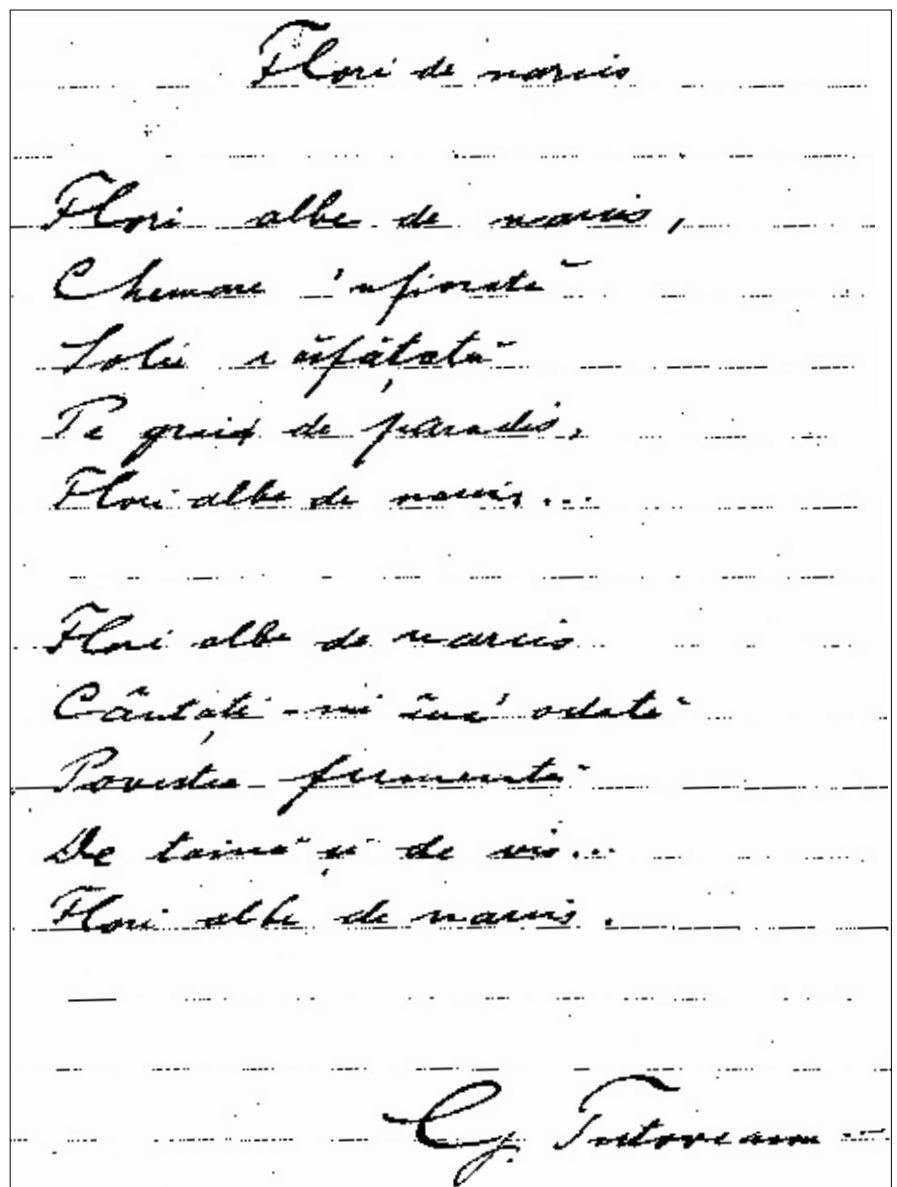
Lecturând volumul, am observat că Herța este în inimile și gândurile românilor, în miracolul cuvintelor cu care scriitoarea

"zidește" tărâmul pierdut și înalță rugi fierbinți către divinitate ca el să redevină al celor de drept (de dinaintea pactului Ribbentrop-Molotov).

Toposul scriitoarei se regăsește în poezii precum *Strigăt*, *Lacrimi*, *Incident*, *Odișee*, *Nostalgii hertene*, *Rugă pentru Herța*, *Visare*, *Herța*, *Întrebări* etc. De altfel, tot volumul cuprinde nenumărate sintagme și metafore în care regăsim durerea imensă a celui silit să se despartă de locul de baștină: *Herța mea*, *Mormântul străbunilor mei*, *Limba română care răsună*, *Leagăne natale*, *Icoană săpată*, *Colinde*, *Chiraleisa*, *Iarnă*, *Crăciun*, *Bătrânul nuc*, *Librăria Fundoianu*, *Hotare de ghimpi între frați*, *O Herța în lumină îmbrăcată*.

Versurile, deși sunt simple, pun în prim-plan durerea despărțirii "pământul acesta ... doinește în susurul sângelui", iar multitudinea de interogații dă speranța unității și regăsirii acestui "acasă".

Autoarea recunoaște că ceea ce face nu este poezie, ci că transmite izbucniri ale sufletului, scăpărări de idei, neliniști, "galop neîntrecut de idei". Pentru Georgeta Jacotă, cartea este un zăcământ din bibliotecă în care descoperim personalități ale culturii românești.

Poezia a fost publicată în „Academia Bârlădeană” nr. 10-11/2002, pe coperta I. Este menționată și în bibliografia volumului „Albastru”, ediție alcătuită de Mircea și Sergiu Coloșenco, Editura „Sfera”, Bârlad, 2003, la p.183. O reproducem cu scrisul olograf al autorului, care o și semnează.

- urmare din pagina 2 -

* **5 noiembrie 2010.** În prima parte a zilei Elena Monu a însoțit pe membrii Fundației „Erou-căpitan aviator Alexandru Șerbănescu” la școala din Frunțișeni, satul natal al generalului aviator Gheorghe Gh. Negrescu (1882-1977). Delegația fundației, formată din Eleonora Arbănaș – președinte, prof. univ. dr. Valeriu Avram și comandorul Gheorghe Ștefan, originar din Bârlad, a participat la festivitatea în timpul căreia Școala cu clasele I-VIII din satul Frunțișeni, com. Frunțișeni, a primit numele generalului Gheorghe Gh. Negrescu.

După-amiază, între orele 17.30-19.00, reprezentanții fundației s-au întâlnit cu membri ai Academiei Bârlădene, la sediul instituției. Tema discuției, stabilită anterior, a fost includerea în programul editorial al Academiei Bârlădene a cărții prof. dr. Valeriu Avram, „Memoriile necenzurate ale aviatorului bârlădean Gheorghe Gh. Negrescu”.

* **6 noiembrie 2010.** În cadrul Programului „Universul în care trăim”, Academia Bârlădeană, Asociația Astronomică „Sirius” – Club UNESCO și Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”

– Bârlad au organizat prezentarea cărții „Geneza structurilor materiale și efecte de câmp. O teorie unitară a câmpurilor și implicațiilor ei”, cartea are ca autor pe ing. dr. Marius Arghirescu, examinator OSIM, care este membru al Academiei Bârlădene. Prezentatorul cărții a fost prof. Ioan Adam, președinte A.A.S., care a îndeplinit și misiunea de moderator al manifestării. În partea a doua a întâlnirii, ing. dr. Marius Arghirescu a prezentat cercetarea sa, *Efectele de câmp exotice – explicații și interpretări noi*.

* **13 noiembrie 2010.** Elena Monu a participat, ca invitat, la manifestarea culturală *Județul Vaslui, vatră de istorie milenară*, organizată în cadrul Proiectului „Contribuții vasluiene la dezvoltarea culturii naționale” de școlile din satele Grăjdeni – com. Frunțișeni și Docani – com. Vinderei. Reuniunea profesorilor, învățătorilor și elevilor celor două școli, desfășurată la școala din Docani, Elena Monu a susținut comunicarea „Personalități istorice ale satului: Panaite Docan, Nicolae P. Docan și Nicolae I. Docan”. Rude ale domnitorului Al. I. Cuza, membrii familiei Docan, au avut o contribuție însemnată în istoria modernă a României, iar Nicolae I. Docan a fost membru corespondent

Academia Bârlădeană în imagini

Bârlad, 21 octombrie 2001. Florina Marinescu - pictor, Nicoleta Arnăutu, Mircea Coloșenco și C.D. Zeletin, la mormântul poetului G. Tutoveanu.

21 mai 2010. Pe scaune: Elena Popoiu, Elena Monu și C.D. Zeletin. În picioare: Cezar Crăescu și Paul Dimoftache.

30 octombrie 2010. Lansarea cărții „Conversații încercuite”, de Roxana Galan.

Fotografie datată: 1931, făcută în fața casei lui G. Tutoveanu. Fotografia aparține descendenților lui Nicolae Bogescu, familiile Rometi, din Bârlad, și Mereuță, din Iași.

A apărut în revista "Scrisul nostru", anul III, nr.5-6, mai-iunie, 1931, la p.7, cu titlul: *Scritori bucureșteni la "Academia bârlădeană": Romulus Dianu.*

Pastel

Pe culmea dealului, doi tei
Și alți trei plopi pe lângă ei
Murmură rugi - dulci șoapte;
Icoană-i luna călătoare
Iar triluri de privighetoare
Strecoară dor în noapte...

În vale lacul de cristal
Ce salba-și scutură pe mal
Tăcerea îl pătrunde...
Doar cerul cu lumini de stele
Ascultă dorurile mele
Și tremură pe unde...

"Vremuri bune" - Bârlad
Anul I, nr. 1, mai 1925

Zoe G. Frasin Florica Ionescu
Vasile Damaschin Romulus Dianu Alecsandru G. Tutoveanu G. Tutoveanu G. Damaschin Ecaterina Ionescu
G. Ursu N. Bogescu Cicerone Mucenic I. Iavorschi

REMEMBER

NICOLAE BOGESCU

Unul din membrii activi ai *Academiei Bârlădene* a fost și Nicolae Bogescu. S-a născut în Bârlad, la 23.11.1898, unde își face și studiile. A urmat cursurile Facultății de litere din Iași, abandonându-le. A fost funcționar administrativ la Casa Autonomă a Monopolurilor Statului.

Între 1926-1929 a depus o intensă activitate de reorganizare a Casei Naționale „Stroe S. Belloescu”. S-a stins din viață la 10.06.1944, la Călărași.

A colaborat cu versuri și proză la diferite publicații locale și din țară. Revista de literatură „Graiul nostru” a apărut lunar, la Bârlad (apr.1925-iul.-dec.1927). A avut sediul (pentru un an) pe strada Aprodul Purice nr. 25, acolo unde a locuit și poetul. Astăzi strada se numește Carpați. Nicolae Bogescu a semnat cu pseudonimul N. Poiană sau cu inițialele N.P. recenzii și prezentări de reviste.

În revista „Scrisul nostru”, Bârlad, lunar (ian.1929 – sept.-oct. 1931) a susținut „Cronica literară” și a publicat schițele „Într-o gară”, „Examen”, „Sacrificiu...”. În nr.3-4/1931, închinat lui Nicolae Iorga, Nicolae Bogescu semnează articolul de fond intitulat „Nicolae Iorga”.

În volumul „Poeti bibliotecari la Casa Națională”, antologie de versuri alcătuită de Mihai Luca, Editura *Omnia Magna*, Iași, 2006, Nicolae Bogescu este prezent la pp.7-9 cu o scurtă notiță biobibliografică și cu poezia „Bistrița”, apărută pentru prima dată în „Foaia tinerimii”, anul VIII, nr. 10, din 15 mai 1924.

Reproducem, mai sus, poezia „Pastel”, de Nicolae Bogescu.

Serghei Coloșenco

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală „Academia Bârlădeană”.

Anul XVII, nr. 4(41), decembrie 2010, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef),
Ritta Mintiade, Bogdan Artene, Florian Pricop,
Camelia Stoica, Daniela Stan, Diana Stoica,
Maria-Mihaela Alexa, Mihaela Oportov, Anca Bănceanu.

*

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (scirimpex@yahoo.com)

Tel./Fax: 0235 415669

**Manuscrisele trimise pe adresa
redacției se publică în ordinea
necesităților redacționale.
Materialele nepublicate nu se
restituie.**

**Răspunderea pentru conținutul
articolelor publicate
aparține autorilor.**